

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

**ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ КОРПОРАЦІЇ
НАФТОГАЗОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ**

Студента 2-го курсу денної форми навчання
спеціальності 072 «Фінанси, банківська
справа та страхування»
освітньо-наукової програми
«Корпоративні фінанси»
Чубіна Дмитра Дмитровича

Науковий керівник:
кандидат економічних наук, професор
Любкіна Олена Вікторівна

Засвідчую, що в цій дипломній
роботі немає запозичень із
праць інших авторів без
відповідних посилань

Студент _____

Робота допущена до захисту в Екзаменаційній комісії рішенням кафедри
фінансів від «_____» _____ 20_____ р., протокол №.

Завідувач кафедри фінансів,
доктор економічних наук, професор
Лютий Ігор Олексійович _____

Київ – 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ	6
1.1. Сутність та об’єктивна необхідність інвестицій для забезпечення функціонування підприємства	6
1.2 Інвестиційна політика підприємства у контексті еволюції економічних відносин	11
1.3 Розвиток методологічних підходів до оцінки ефективності інвестицій корпорації	15
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ У НАФТОГАЗОВОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ПРАТ «ВК «УКРНАФТОБУРІННЯ»)	22
2.1. Аналіз перспектив розвитку нафтогазової галузі	22
2.2. Фінансово-майновий стан ПрАТ «ВК «Укрнафтобуріння» та його інвестиційні можливості	40
2.3. Оцінка фінансової ефективності інвестиційного проекту з розробки газових родовищ	46
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ КОРПОРАЦІЇ	52
3.1. Використання інноваційних інформаційних технологій в інвестиційному аналізі	52
3.2. Врахування ризиків в процесі оцінювання інвестиційного проекту	61
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68

ВСТУП

Актуальність теми. Інвестиції дозволяють залучити фінансові ресурси для розвитку бізнесу, створення нових робочих місць, зростання економіки та підвищення життєвого рівня населення.

Розвиток будь якої (не тільки економічної) системи є неможливим без певних вкладень абсолютно різноманітного характеру, які покликані змінити її або підтримати на необхідному рівні розвитку. Формування інвестиційної привабливості підприємства необхідна умова для якісного стабільного його розвитку. Інвестиційна привабливість є важливим знаряддям у зміцненні позицій суб'єкту господарювання, оскільки забезпечує залучення додаткових конкурентних переваг на ринках праці, капіталу, ресурсів, цінних паперів та ін.

Інвестиційна привабливість підприємства - це сукупність характеристик його виробничої, комерційної, фінансової, управлінської діяльності та особливостей інвестиційного клімату, що свідчать про доцільність здійснення інвестицій в нього.

Вивчення інвестиційної привабливості компанії є важливим не тільки для самої компанії, але й для суспільства в цілому. Інвестиції в компанію не тільки дозволяють їй розвиватись та створювати нові робочі місця, але й мають позитивний вплив на економіку країни.

Якщо компанія є інвестиційно привабливою, то вона здатна залучати більше фінансових ресурсів для свого розвитку. Це може дозволити їй запроваджувати нові технології, підвищувати якість продукції, розширювати свою діяльність та збільшувати обсяги виробництва.

В результаті, компанія стає більш конкурентоспроможною, що призводить до зростання економіки країни та підвищення рівня життя населення. Крім того, більші інвестиції в компанії можуть допомогти зменшити рівень безробіття та підвищити рівень доходів громадян.

Таким чином, вивчення інвестиційної привабливості компанії є важливим не тільки для самої компанії, але й для розвитку економіки країни

та підвищення рівня життя населення.

Рівень розробки теми дослідження у науковій літературі. Теоретичною базою для дослідження поняття інвестицій, фінансів підприємства, розвитку теми інвестиційної привабливості в Україні послужили роботи таких вчених як С. Кальний, Є. Носова, С. Науменкова, Ю. Качаєв, Б. Данилишин, А. Мельничук, А. Голіков, О. Топічев, С. Запотоцький, Ю. Заволока, О. Кононенко, Л.Немець, В. Олійник, П.Черномаз.

Мета роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних засад оцінки інвестиційної привабливості інвестиційного проекту корпорації, та формуванні практичних рекомендації оцінювання інвестиційних проектів у контексті корпорації та ринку на якому вона функціонує.

Для досягнення визначеної мети сформульовані наступні завдання для дослідження:

- визначити сутність інвестиційної привабливості;
- виявити можливості інвестицій в конкретне підприємство;
- виокремити підходи до оцінки серед вітчизняних та іноземних вчених;
- здійснити змістовний аналіз фінансово-господарської діяльності ПрАТ «ВК «Укрнафтобуріння»;
- Провести поглиблений аналіз ринку щоб оцінити перспективи компанії в майбутньому
- оцінити історичні показники компанії як в натуральному, так і в грошовому вираженні;
- визначити проблеми та перспективи конкретного інвестиційного проекту;
- Зробити висновки щодо доцільності інвестування в конкретне підприємство.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес комплексного оцінювання інвестиційних можливостей корпорації.

Предметом дослідження виступають теоретичні засади, методичні та практичні аспекти оцінки інвестиційного проекту на прикладі ПрАТ «ВК «Укрнафтобуріння».

Методи дослідження. Дослідження здійснювалося на основі системних методів: графічного, групування, табличного, статистико-аналітичного методу для обґрунтування фінансового стану підприємства, економіко-математичного моделювання для прогнозування руху грошових коштів на основі зарубіжних та вітчизняних моделей; методу порівняння для виокремлення внутрішніх та зовнішніх чинників впливу на інвестиційну привабливість; метод аналізу.

Інформаційна база дослідження. Інформаційна база дослідження кваліфікаційної роботи складається з 51 опрацьованого та використаного джерела, які охоплюють період з 1990 по 2023 рік. Серед них наукові статті та публікації у періодичних виданнях, дисертації, звіти, опитування та дослідження міжнародних аналітичних компаній, матеріали з відповідних тематичних конференцій, матеріали наукової преси, нормативно-правові акти України, зокрема офіційні документи Національного банку України, а також результати власних розрахунків та науково-аналітичних досліджень.

Апробація результатів. Отримані в ході дослідження результати апробовано під час участі у науковій конференції «Традиції та нові наукові стратегії у Центральній та Східній Європі» (м. Київ, 24-25 червня 2022 року), де опубліковано тези на тему «Оцінка інвестиційної привабливості корпорації».

Обсяг та структура роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох основних розділів, що містять 8 підпунктів, висновку та списку використаних джерел. Обсяг роботи складає 67 сторінок. Робота містить 5 таблиць, 18 рисунків та 51 найменування опрацьованих матеріалів, що містяться у списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ

1.1. Сутність та об'єктивна необхідність інвестицій для забезпечення функціонування підприємства

Інвестиції – це процес вкладання коштів у різні види активів з метою збільшення майбутнього доходу. Це важлива складова економічного розвитку країни, яка забезпечує зростання виробництва, підвищення рівня життя населення та збільшення капіталу. Крім того, поняття "інвестиції" включає в себе не тільки фінансові вкладення, але й вкладення людського капіталу, технологій, наукових досліджень тощо.

Дослідження проблем інвестування протягом тривалого часу перебуває в центрі економіки, оскільки інвестиції формують найбільш глибокі основи господарської діяльності та визначають умови економічного розвитку кожної країни.

Поняття "інвестиції" у світовій науці визначається як вкладення коштів у реальне виробництво, придбання цінних паперів, нерухомості або іншого майна з метою отримання прибутку у майбутньому. Інвестиції є одним із головних джерел фінансування розвитку економіки, як в розвинутих, так і в країнах, що розвиваються.

Зокрема найпершим визначенням теоретика у цій сфері Ф. Кене для інвестицій є вкладання грошових коштів у різні види майна з метою одержання доходу. З іншої точки зору, науковці Дж. Хікс та Р. Грондафф вважали, що інвестиції – це процес виробництва нових капітальних благ, а Р. Солоу визначав їх як збільшення виробничих потужностей та науково-технічного рівня країни [6].

Англійський економіст, засновник кейнсіанського напрямку Дж. Кейнс вважав, що інвестиції – це «поточний приріст цінності капітального майна внаслідок виробничої діяльності даного періоду»,

«та частина прибутку за певний період, що не була використана для споживання». Він вважав, що на макрорівні інвестиції є своєрідним мультиплікатором, який спонукає до швидких темпів зростання попиту й доходу.

Поняття «інвестиції» доцільно розглядати з огляду на ризикованість цього процесу, адже отримання вигоди в контексті поняття «інвестиції» виникає тільки тоді, коли існує ризик. В сучасних умовах кошти підприємств становлять найбільшу частку реальних інвестицій, у той час, як кошти населення є другим за обсягами джерелом, кредити – третім, а кошти іноземних інвесторів, державного та місцевих бюджетів майже незначні.

У сучасній науці інвестиції визнаються як джерело розвитку національної економіки, а їх вплив на рівень економічного зростання є надзвичайно важливим. Один із сучасних підходів до визначення поняття "інвестиції" полягає в їх розгляді як процесів, які передбачають придбання нових інноваційних технологій та засобів виробництва з метою підвищення ефективності виробництва та підвищення конкурентоспроможності підприємств на ринку. Цей підхід акцентує увагу на важливості створення та застосування нових технологій, що дає можливість підприємствам вирішувати проблеми економічного зростання та розвитку на довготривалий період.

Інший підхід полягає в розгляді інвестицій як складової частини загальної інфраструктури країни, що має важливе значення для забезпечення рівня життя населення та розвитку економіки, акцентуючи увагу на необхідності розвитку транспортної, енергетичної та комунікаційної інфраструктури.

Виходячи з трактувань терміна «інвестиції» авторами різних наукових публікацій та видань, бачимо, що це поняття трактується або майже однаково, або недостатньо повно й не завжди однозначно. Проте типовою рисою всіх формулювань зазначеного терміна є те, що під

інвестиціями розуміють будь-яке вкладення коштів, навіть таке, яке не приводить до зростання капіталу й отримання прибутку.

Інвестиції поділяються на дві частини. Перша – це інвестиції, які не використовуються в поточному періоді, а зберігаються в запасах. Друга частина – це ресурси, які спрямовані на розвиток виробництва (інвестиції в будівлі, транспортні засоби, освіту, наукові дослідження та кадри) [2].

В світовій науці також розглядається інвестиційний процес як ключовий фактор економічного зростання та розвитку національної економіки, який сприяє збільшенню виробництва та підвищенню рівня життя населення. Інвестиції розглядаються як складова частина макроекономічної політики, що визначається державними органами управління з метою забезпечення стійкого економічного зростання та соціального розвитку країни.

Інвестування на підприємствах є об'єктивно необхідним процесом. Проблема інвестування досить гостро стоїть на підприємствах більшості країн світу. Інвестиції сприяють формуванню та зміцненню підприємництва, акумулюють капітал для реалізації проектів, створення змішаних компаній. Досвід більшості країн показує, що приплив інвестицій та ефективне управління їх використанням рішуче впливають на економіку підприємства. Але залучення інвестицій безпосередньо залежить від інвестиційної привабливості.

Загалом, незважаючи на теоретичні розбіжності, інвестиції є важливим економічним інструментом, який допомагає забезпечити стійкий розвиток економіки країни, підвищити рівень виробництва та рівня життя населення, збільшити капітал. Зокрема для держав, які є експортерами ресурсів та сировини, де інвестиції відіграють важливу роль у підвищенні конкурентоспроможності країни на міжнародному рівні.

У світі існує велика кількість інструментів та методів, які використовуються для залучення інвестицій: державні кредити та субсидії, інвестиційні фонди, біржові торги, фінансові інструменти тощо. Вибір конкретного інструменту залежить від багатьох факторів, включаючи цільове призначення інвестицій, ризики, наявність капіталу та інші.

Окрім того, важливо зазначити, залучення інвестицій включає не лише вкладення капіталу, а й охоплює ширший спектр аспектів, таких як інновації, наукові дослідження, розвиток кадрів, підвищення ефективності виробництва, що забезпечує комплексний підхід до розвитку економіки та підвищення конкурентоспроможності країни.

З іншого боку також інвестиції використовують як певний вид активу, що може бути вкладений у підприємства, цінні папери, нерухомість тощо з метою забезпечення отримання прибутку в майбутньому.

Ще одним теоретичним підходом є підхід, який розглядає інвестиції як вкладення грошей у виробництво з метою створення нових робочих місць, покращення умов праці, розвитку науки та техніки тощо. Згідно з цим підходом, інвестиції є не лише засобом збільшення капіталу, а й інструментом для розвитку економіки та підвищення рівня життя населення [32].

В цілому, інвестиції можуть бути дуже ефективним інструментом для досягнення різних цілей, від збільшення капіталу та отримання прибутку до розвитку нових технологій та забезпечення сталого розвитку економіки. Розуміння поняття "інвестиції" включає не лише вкладення грошових коштів, а й ширший спектр аспектів, що сприяє комплексному розвитку економіки країни. Вибір конкретного методу залучення інвестицій повинен здійснюватися на основі детального аналізу факторів, що впливають на його ефективність та ризики. Також важливим аспектом є розуміння того, що існує певний ризик втрати

капіталу, тому необхідно здійснювати ретельний аналіз та оцінку ризиків перед залученням інвестицій.

Водночас, незважаючи на значні наукові досягнення із цього питання, у сучасному розумінні поняття інвестиційної привабливості занадто багатогранне, а отже, не остаточно визначене і вимагає подальшого дослідження сутності концепції, її уточнення, а також виявлення чинників, що безпосередньо впливають на рівень інвестиційної привабливості.

Вибір конкретного методу залучення капіталу повинен здійснюватися на основі аналізу та оцінки ризиків, технічних та економічних показників, конкурентної ситуації на ринку, рівня розвитку технологій тощо. Використання інвестицій повинно бути обґрунтоване, ретельно пророблене та відповідати певним критеріям ефективності та прибутковості. Тому вивчення теоретичних підходів до інвестування є важливим елементом не тільки для фахівців у фінансовій сфері, а й для будь-якого, хто бажає отримати стабільний та прибутковий результат від своїх інвестицій.

1.2 Інвестиційна політика підприємства у контексті еволюції економічних відносин

Поняття інвестиції має свій корінь у латинському слові "investire", що означає "вкладення грошей у щось". У світі інвестицій історія відіграє важливу роль, оскільки вона є фундаментом для розвитку цієї галузі. Для дослідження були розглянуті історичні аспекти явища інвестиції та його розвиток з часом.

Інвестиції - це явище, що має давню історію. Інвестиції використовуються для розвитку науки, технологій, медицини та інших галузей, що сприяє загальному прогресу людства. Вже в Стародавньому світі люди вкладали свої гроші у різні проекти з метою отримання прибутку.

Перші згадки про інвестиції зустрічаються ще в Стародавньому Римі, де забезпечення державних зборів та інших фінансових потреб здійснювалися за рахунок залучення коштів приватних інвесторів, які в свою чергу інвестували в будівництво різноманітних об'єктів, в тому числі й водопровідних систем, а також в інші галузі, що могли приносити прибуток.

У середньовічній Європі також були відомі випадки інвестування грошей у різні проекти. Наприклад, торговці вкладали свої кошти у різноманітні торгові експедиції з метою отримання прибутку від продажу товарів. Крім того, виникла практика інвестування у нерухомість, особливо у великих містах, де ціни на нерухомість були високі. У той же час, церква використовувала інвестиції для розвитку монастирів та інших релігійних об'єктів.

З появою банківської системи та винайдення грошових кредитів інвестиційний процес став більш формалізованим. У XVII столітті інвестиції стали головним чинником державного економічного розвитку, зокрема Голландії, що стала лідером в галузі торгівлі та промисловості завдяки ефективній системі інвестицій та довірчих

фондів [23].

Поява акційних компаній, банків та інших фінансових установ сприяла розвитку фінансових ринків. Інвестори стали активніше вкладати гроші у компанії, що дозволило розвивати нові промислові технології, винаходи та відкривати нові ринки. У XVIII столітті була створена перша біржа в Лондоні, яка стала центром збору капіталу та інвестицій.

У XIX столітті відбулося подальше зростання інвестиційної діяльності, в результаті чого з'явилися нові форми інвестицій, такі як облігації та акції. Залучення коштів для великих інфраструктурних проектів стало більш доступним, що також сприяло розвитку транспортних засобів та комунікацій. У цей період з'явилися фінансові інституції, зокрема банки, фінансові конгломерати тощо, що допомагали розвивати галузь інвестицій.

У XX столітті інвестиційний ринок зазнав важливих змін, таких як демократизація інвестиційних можливостей та зростання інтернаціоналізації інвестиційного процесу, з'явилися нові інструменти для інвестування, такі як пенсійні, інвестиційні фонди, індексні фонди, деривативи, облігації, нові форми інвестування, такі як інвестиції в наукові дослідження та розробки, військову промисловість та інші [43].

Крім того, з розвитком глобалізації інвестиції стали все більш міжнародними, інвестори почали вкладати свої гроші в різні країни з метою отримання прибутку. Крім того, з появою нових технологій та інформаційних мереж, інвестиційний процес став більш доступним та прозорим. Так, інвестори почали вкладати кошти у нові промислові підприємства з метою отримання прибутку від виробництва та продажу товарів.

Сучасний інвестиційний ринок є великим та складним, з багатьма галузями, методами та інструментами. Інвестори можуть інвестувати у акції, облігації, нерухомість, сировинні товари, міжнародні валютні

пари та інші активи. Інвестиційний портфель може бути складним, з різноманітними інвестиціями, що допомагають зменшити ризики та збільшити потенційну дохідність.

Історія інвестиційного ринку свідчить про те, як цей сектор виріс та розвинувся протягом останніх століть, з'явилися нові форми інвестування та інструменти, залучення інвестицій стало більш доступним завдяки новим технологіям. Знання історії інвестицій може допомогти інвесторам у більш ефективному плануванні свого інвестиційного портфелю та збільшенні його доходності в майбутньому, а також уникнути можливих помилок, які були вже зроблені в минулому [24].

Важливим аспектом інвестиційного ринку є ризик, що є невід'ємною частиною будь-якої інвестиції. Він може бути пов'язаний зі змінами в економічній ситуації, політичних та соціальних факторах, технологічному прогресі та багатьма іншими чинниками. Інвестори повинні знати, як правильно оцінювати ризик та приймати свої рішення на основі цих оцінок.

До того ж, судячи з історії, важливо мати грамотну стратегію інвестування, яка дійсно може допомогти зменшити ризики та збільшити потенційну дохідність. Однією з найважливіших складових успішної стратегії інвестування є диверсифікація, яка дозволяє зменшити ризики, розподіливши свої інвестиції на кілька різних активів, які можуть реагувати по-різному на зміни на ринку.

За допомогою інвестицій здійснились значні технічні та наукові прориви, розвинувся та розширився бізнес, відкрились нові ринки. У кожен історичний період розвитку інвестицій, як різні інвестиційні інструменти відігравали значні ролі в економічному розвитку. Зокрема акції здійснили важливий вплив на забезпечення фінансування технічних та наукових проектів, а облігації – на залучення фінансових ресурсів для розширення виробництва. Фондовий ринок забезпечує

можливість купівлі та продажу цінних паперів, що дозволяє інвесторам отримувати дохід та забезпечувати необхідний капітал для підприємств.

Судячи з історичних подій, можна стверджувати про важливість інституційних змін та правильної регуляції ринку. Для того, щоб інвестиційний ринок був стійким та ефективним, необхідно забезпечити належну регуляцію та створити необхідні умови для інвесторів. Історія розвитку інвестиційного ринку свідчить про те, що недостатня регуляція може призвести до фінансових криз та падіння ринку.

Наприкінці ХХ століття виникла нова форма інвестування - інвестиційні фонди, що об'єднують грошові кошти різних інвесторів, забезпечують можливість інвестування в різні активи та допомагають розподілити ризики між інвесторами. Інвестиційні фонди дозволяють інвесторам отримувати дохід, забезпечують додатковий капітал для підприємств, можливість диверсифікації інвестиційного портфелю та зменшення ризику втрати коштів [8].

Сьогодні інвестиції стали глобальним явищем, яке охоплює весь світ. Інвестиційні фонди, пенсійні фонди та інші фінансові інститути забезпечують фінансування різноманітних проектів, що сприяє економічному зростанню і підвищенню рівня життя людей.

Інвестиції є невід'ємною частиною економічного розвитку та забезпечують необхідний капітал для розвитку підприємств та реалізації технічних та наукових проектів. Розвиток інвестиційного ринку потребує належної регуляції та створення умов для інвесторів. Інвестиційні фонди допомагають розподілити ризики між інвесторами та забезпечують можливість диверсифікації інвестиційного портфелю.

У сучасному світі інвестиції стали все більш доступними та розповсюдженими. Інвестори можуть інвестувати в різні активи, включаючи акції, облігації, нерухомість та криптовалюти. Інвестиції також стали більш доступними завдяки розвитку інформаційних технологій та онлайн-платформ, які дозволяють інвестувати в різні

активи з будь-якої точки світу.

У заключенні можна ствердити, що історія інвестиційного ринку свідчить про те, що інвестиції є важливою складовою економічного розвитку. Розвиток інвестиційного ринку вимагає створення належної правової та регуляторної бази для забезпечення прав інвесторів та захисту їхніх інтересів.

Отже, історія ринку інвестування свідчить про постійний пошук нових форм інвестування та розвиток інфраструктури для належного регулювання та розвитку інвестиційного ринку. Сучасний розвиток інвестиційного ринку залежить від належного регулювання, створення умов для інвесторів та має бути спрямований на забезпечення стійкого економічного розвитку.

1.3 Розвиток методологічних підходів до оцінки ефективності інвестицій корпорації

На сучасному етапі розвитку економіки прийняття ефективних управлінських рішень на підприємстві неможливе без всебічного дослідження умов і процесів його господарювання, яке забезпечується якісним, стандартним, комплексним аналізом усіх показників фінансово-господарської діяльності підприємства.

Останніми роками набули поширення методики, що дають можливість інтерпретації результатів оцінки стандартного аналізу компанії на основі одного узагальнюючого показника. Але їх різноманіття, відсутність певної систематизації, чіткого алгоритму здійснення розрахунків та умов застосування ускладнюють їх використання у практичній діяльності підприємств.

Основними вимогами до інформації, яка використовується у фінансовому аналізі, є значимість, повнота, актуальність, зрозумілість. Інформацію, яка використовується для аналізу фінансового стану підприємств, за доступністю можна поділити на відкриту та закрити. Інформація, яка міститься в бухгалтерській та статистичній звітності, є

відкритою, а планові та прогностні показники, норми, нормативи, тарифи та ліміти, система їх оцінки та регулювання фінансової діяльності є закритою. Показники, що сформовані з внутрішніх джерел інформації, поділяються на дві основні групи: показники фінансового обліку та управлінського обліку підприємства.

Окрім того, істотною проблемою використання більшості методик є відсутність нормативних значень фінансових показників, що враховують галузеві особливості функціонування підприємств, статичність фінансового аналізу, непридатність деяких західних методик до вітчизняних умов господарювання, низький рівень інформативності фінансової звітності.

Стандартний аналіз компанії – це систематичний процес оцінки фінансового стану підприємства з метою визначення його потенційних ризиків та можливостей, що включає огляд даних про показники діяльності, динаміку продажів та інші аспекти та рекомендації щодо оптимальної стратегії розвитку [25].

Основними етапами стандартного аналізу компанії вважають:

1. Збір фінансових звітів – балансу, звіту про прибутки та збитки за останній рік або більший період, а також інші важливі документи, такі як плани розвитку, відомості про продукти та послуги компанії, звіти про соціальну відповідальність, звіти про діяльність компанії в різних галузях, звіти про зміни власного капіталу, звіти про грошові потоки тощо.
2. Аналіз фінансових показників – ліквідності, рентабельності, платоспроможності та інших фінансових показників. Для оцінки фінансового стану компанії можуть використовуватися різні підходи, такі як порівняння фінансових показників зі стандартами галузі або з різними роками.
3. Аналіз діяльності компанії – її поточної та минулої діяльності, її стратегію розвитку, конкурентне середовище, а також інші фактори,

які можуть впливати на її фінансовий стан та перспективи розвитку.

4. Підготовка звіту та рекомендацій – порівняння фінансових показників та діяльності компанії з конкурентами та іншими схожими компаніями в галузі і на основі даних складання звіту з висновками та пропозиціями.

Основною перевагою стандартного аналізу компанії є можливість отримання цілісного уявлення про стан підприємства та його ефективність діяльності. За допомогою стандартного аналізу компанії можна оцінити її фінансові результати, рентабельність, ліквідність, ступінь задоволеності потреб споживачів, а також оцінити конкурентоспроможність підприємства на ринку. Окрім того, стандартний аналіз є невід'ємною частиною процесу управління компанією, оскільки надає змогу розробити стратегії для поліпшення роботи та збільшення прибутку.

Також можна відзначити досить простоту та зрозумілість методу стандартного аналізу, який може бути використаний не тільки спеціалістами, але й менеджерами та іншими працівниками компанії. Застосування цього методу дозволяє більш об'єктивно оцінити фінансові результати діяльності компанії, зробити висновки та прийняти рішення щодо її подальшого розвитку.

До інших переваг процесу стандартного аналізу компанії можна віднести оцінку фінансового стану компанії, що дає змогу інвесторам, кредиторам та іншим зацікавленим сторонам прийняти обґрунтовані рішення щодо співпраці з компанією. Також виявлення потенційних проблем - процес стандартного аналізу компанії може допомогти виявити потенційні проблеми, що можуть виникнути у майбутньому, зокрема проблеми зі структурою капіталу компанії, недостатній рівень прибутку, відсутність плану розвитку тощо. Це дозволяє компанії своєчасно вживати заходів для запобігання проблемам та розвитку.

Перевагою також вважають підвищення рівня довіри до компанії,

що включає в себе детальне вивчення фінансових звітів та інших важливих документів компанії. Це дозволяє збільшити рівень довіри до компанії та зменшити ризик для інвесторів та кредиторів.

Покращення стратегії розвитку – процес, що допомагає виявити сильні та слабкі сторони компанії. Це дає можливість удосконалювати стратегію розвитку компанії, адаптувати її до змін на ринку та підвищувати конкурентоздатність компанії. А підвищення ефективності управління дозволяє управлінцям компанії зрозуміти, які саме процеси мають бути здійснені для покращення конкурентоспроможності.

Однак, стандартний аналіз компанії має й свої недоліки. Основною проблемою є те, що цей процес може бути дуже часовим та витратним, адже потрібно зібрати велику кількість даних, проаналізувати їх та зробити висновки. Вимірювання та оцінка різних показників може займати багато часу та зусиль, а також вимагати значних витрат на пошук спеціалістів для проведення аналізу.

Крім того, у стандартному аналізі може бути обмежена кількість інформації, яка ґрунтується на фінансових звітах та інших публічних документах, які, в свою чергу, можуть бути обмежені в обсязі та рівні деталізації. Це може призвести до недостатньої аналізу певних аспектів діяльності компанії. До того ж, процес стандартного аналізу компанії може не враховувати контекст, у якому функціонує компанія. Наприклад, недооцінити ризики зовнішнього середовища, які можуть сильно вплинути на діяльність компанії [4].

Процес стандартного аналізу компанії має велику кількість етапів та вимагає досить високого рівня експертизи в області фінансів та бізнесу. Тому, існує підвищений ризик помилки в процесі аналізу та інтерпретації даних. Також процес ґрунтується на підставі даних з минулого та поточного періоду, але не може передбачити майбутнє та зміни в ринкових умовах, що можуть вплинути на діяльність компанії,

що вважається ще одним недоліком.

Також аналіз не завжди враховує змінні чинники, які можуть вплинути на діяльність компанії, наприклад, політичні, економічні та соціальні фактори, зміни у попиті на товари або послуги, вплив інноваційних технологій на ринок, а тому результати аналізу можуть бути недостатньо точними або неактуальними.

Для зменшення недоліків стандартного аналізу компанії, можна використовувати інші методи аналізу, наприклад, SWOT-аналіз, аналіз п'яти сил Портера, аналіз фінансових потоків тощо. Такі методи дозволяють отримати більш детальну інформацію про компанію та її діяльність, а також враховують різноманітні фактори, які можуть впливати на компанію.

Стандартний аналіз компанії є корисним інструментом для визначення фінансового стану та можливостей підприємства, що дозволяє отримати цілісне уявлення про діяльність компанії та виявити проблеми, які потребують уваги. Однак, необхідно бути уважним до недоліків цього процесу, щоб не пропустити інші важливі фактори, які можуть впливати на діяльність компанії.

До того ж, стандартний аналіз компанії може бути автоматизований, з використанням спеціальних програм та інструментів, що дозволяє зберегти час та зменшити витрати на аналіз, а також отримати більш точні та швидкі результати.

Отже, стандартний аналіз компанії є важливим інструментом для визначення фінансового стану та можливостей підприємства. Хоча він має свої недоліки, але вони можуть бути зменшені за допомогою інших методів аналізу та автоматизації процесу. Важливо пам'ятати, що цей аналіз повинен бути використаний у поєднанні з іншими методами аналізу та зважати на контекст і специфіку конкретної компанії та її галузі, а також проводитися регулярно, щоб забезпечити ефективне управління компанією та досягти успіху в бізнесі.

Також важливо зазначити, що в даний час на ринку присутні нові методи аналізу, такі як розумний аналіз даних та машинне навчання, які можуть допомогти у виявленні трендів та прогнозуванні майбутніх результатів діяльності компанії. Ці методи аналізу можуть бути більш ефективними та швидкими, але вони вимагають більш високої компетенції та значних інвестицій у технології та інфраструктуру.

Загалом вибір методу аналізу залежить від специфіки компанії та її потреб, а також від наявності необхідних ресурсів та експертизи. Незалежно від вибору методу, важливо регулярно проводити аналіз діяльності компанії, щоб відстежувати її розвиток та вчасно вносити корективи до стратегії та бізнес-планів.

У сучасних умовах господарювання, незважаючи на розвиток ринкових відносин, підприємства для оцінки потенційних можливостей зростання своєї господарської діяльності продовжують застосовувати переважно стандартні методики аналізу фінансово-господарської діяльності, що базуються на розрахунку різних коефіцієнтів фінансової платоспроможності, кредитоспроможності та динаміки фінансових результатів. При цьому за основу береться вже багато в чому застаріла форма бухгалтерського балансу та інших інформаційних джерел. Проте методи, що лягають в основу прийняття управлінських рішень та розробки ефективних та результативних стратегій майбутнього розвитку, сьогодні зазнають значних змін.

Зростає науковий інтерес та практична потреба у використанні такого інструменту оцінки можливостей економічного зростання підприємства, як фінансовий потенціал. Ця категорія фінансового менеджменту дає методологічний підхід до розробки різних методик оцінки можливостей підприємства, за допомогою яких підприємство може визначити свій поточний стан і виробити ефективну стратегію свого розвитку.

Необхідно зазначити, що питання систематизації та вибору

методів обрахунку показників фінансового стану підприємства, визначення доцільності використання існуючих у світовій практиці методик аналізу для вітчизняних підприємств, ідентифікації факторів впливу на показники фінансово-господарської діяльності і необхідності уніфікації стандартних підходів до аналізу потребують подальших досліджень.

У більшості аналітиків не має бачення комплексного аналізу фінансового стану підприємств. Тому існує потреба в уніфікації методик аналізу форм фінансової звітності, що дозволить підвищити інформаційне-аналітичне забезпечення фінансово-господарської діяльності підприємств.

Аналіз ефективності методик щодо оцінки фінансово-господарської діяльності державних підприємств свідчить, що застосування у діяльності державних органів нормативних актів, норми яких не співпадають, а окрема інформація дублюється, не дає можливості ефективно здійснювати державний фінансовий менеджмент, тому розроблення і впровадження єдиних методичних підходів до аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств є нагальною необхідністю.

Отже, використання стандартного аналізу компанії може бути корисним для отримання загального уявлення про фінансовий стан компанії та її потенціал, але він не може замінити детального аналізу та уваги до специфіки галузі та ринку.

Для досягнення більш точної та ефективної оцінки фінансового стану компанії, слід використовувати не лише традиційні методи, а й нові технології та інструменти аналізу, що дозволяють більш точно та ефективно аналізувати діяльність компанії, а також враховувати специфіку галузі та ринку, в яких діє компанія.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ У НАФТОГАЗОВОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ (на прикладі ПрАТ «ВК «Укрнафтобуріння»)

2.1. Аналіз перспектив розвитку нафтогазової галузі

Один з найбільш важливих аспектів інвестування полягає в правильному виборі компанії для вкладення коштів. Українське підприємство ПрАТ «ВК «Укрнафтобуріння» є однією з компаній, яку можна розглядати як перспективну для інвестування. Одним з ключових факторів при цьому є те, що «Укрнафтобуріння» було націоналізовано, та при покупці дає додаткову гарантію стабільності та надійності для інвесторів.

Іншим важливим аспектом є те, що компанія є прибутковою та дієвою. «Укрнафтобуріння» володіє значними ресурсами нафти та газу, а її геологічний потенціал ще не повністю досліджений. На даний момент вона розробляє найбільше в Україні газово-конденсатне родовище (Сахалінське) у Краснокутському районі Харківської області. Крім того, підприємство має розгалужену інфраструктуру та 28 власних газові вишки, що забезпечує йому значну автономію в управлінні бізнесом [13].

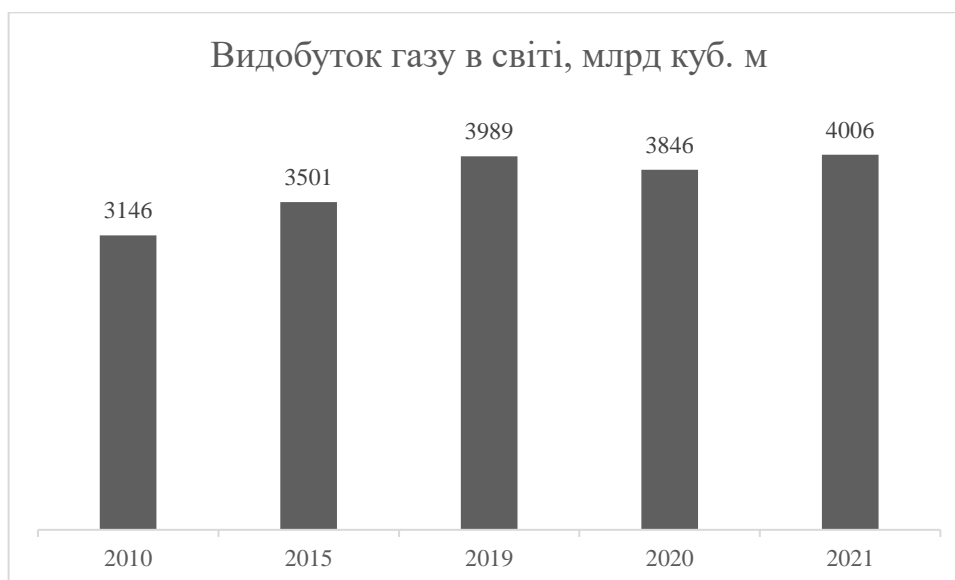
Таким чином, націоналізація, значні ресурси, ефективність та автономія в управлінні роблять «Укрнафтобуріння» привабливою компанією для інвестування. Однак, перед тим як приймати рішення про інвестування, варто ретельно проаналізувати фінансову стійкість компанії та її перспективи на майбутнє, щоб бути впевненим у прибутковості своїх інвестицій.

Україна - країна, що має досить розвинену газову інфраструктуру та багаті запаси газових ресурсів. Значна частина газу видобувається на території самої країни, але також транзитом прокачується до Європи. Ринок газу в Україні пережив деякі складнощі внаслідок військових дій та змін в законодавстві, але за останні роки став більш регульованим та

стабільним. З появою багатьох нових постачальників, споживачі мають можливість вибрати оптимальні умови постачання газу, а це сприяє конкуренції та підвищенню якості послуг. Однак, на фоні змін клімату та екологічних проблем, розвиток альтернативних джерел енергії та енергоефективності стає все більш актуальним завданням для ринку газу в Україні [7].

На момент проведення нашого дослідження були використані найактуальніші дані, які є у відкритому доступі. Більшість інформації надано з урахуванням 2022 року. Проте, через військовий стан, певні статистичні дані приховані за останній рік, або фізично відсутні. Тому, враховуючи вищезазначене, деяка аналітика може закінчуватись 2021 роком.

Світовий ринок природного газу постійно зростає. Газ є одним з найважливіших видів палива у світі, і його використання продовжує зростати. На наступному графіку ми показали як змінювалась динаміка видобутку газу у світі.

Джерело: побудовано автором на основі даних [12].

Як видно на вищезазначеному графіку, видобуток природного газу постійно зростає, і з 2010 до 2021 року приріст видобутку склав 27,34%.

Споживання природного газу в світі продовжує зростати

внаслідок збільшення його використання в електроенергетиці, промисловості та транспорті. Найбільші споживачі газу - Китай, США та Індія. У багатьох країнах природний газ використовується як заміна вугілля та нафти з метою зменшення викидів парникових газів. Крім того, з використанням нових технологій, таких як газова турбіна, газ стає ще більш ефективним видом палива. Однак, на фоні змін клімату та зростання екологічних проблем, енергетичні компанії та уряди все більше звертають увагу на розвиток альтернативних джерел енергії та енергоефективності, що може призвести до зменшення споживання природного газу в майбутньому. На наступному графіку зображено динаміку споживання природного газу у світі.

Джерело: побудовано автором на основі даних [1].

Як видно на попередньому графіку світове споживання газу також має постійну тенденцію до зростання і з періоду 2010 до 2021 року зросло на 26,89%. Виходячи з даних тенденцій можна стверджувати, що природний газ буде користуватись попитом тривалий час.

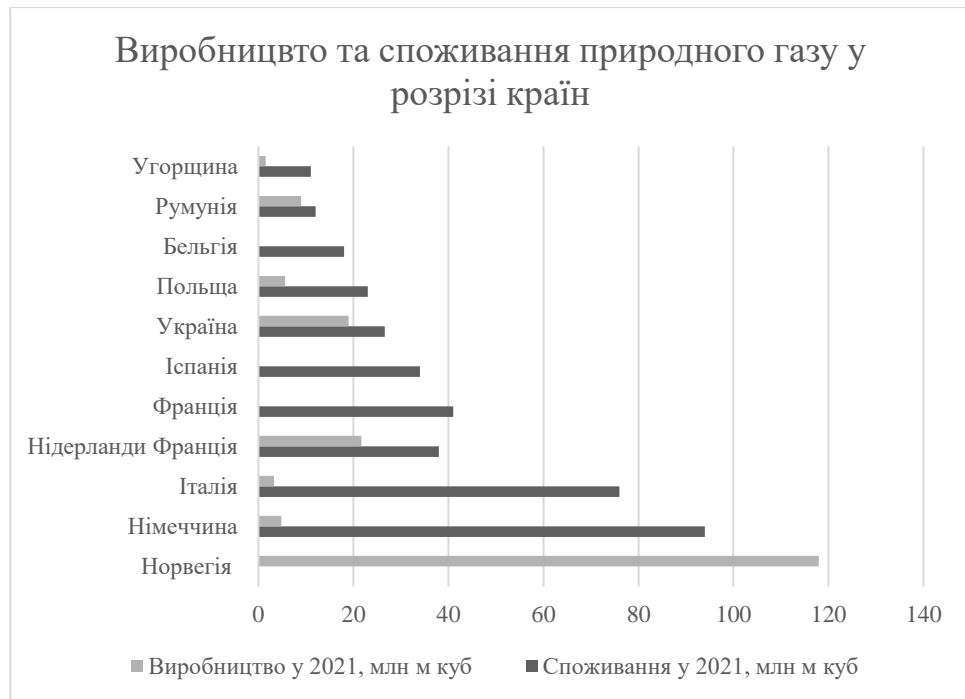
Європа є одним зі значних світових виробників природного газу, однак, вона залежна від імпорту газу з інших країн. За даними Євростату, у 2020 році країни ЄС видобули понад 152 млрд кубічних метрів газу, що становить менше 4% світового видобутку. Найбільші виробники газу в Європі - Норвегія, та Нідерланди. Однак, в наступних роках видобуток газу в Європі може зменшуватися через зменшення запасів та складнощів у видобутку в глибоководних місцях. Тому, багато країн Європи звертають увагу на розвиток альтернативних

джерел енергії та підтримують розвиток імпорту газу з інших країн. На наступному графіку ми показали динаміку видобутку природного газу за останні три роки в розрізі країн Європи.

Джерело: побудовано автором на основі даних [1].

Споживання природного газу в Європі залишається на високому рівні. За даними Євростату, у 2020 році країни ЄС спожили понад 450 млрд кубічних метрів природного газу. Найбільші споживачі газу в Європі - Німеччина, Італія, Франція та Велика Британія. Газ використовується для опалення, електропостачання та виробництва, а також як паливо для транспорту. Однак, з огляду на зміни клімату та ростучі вимоги до екологічної безпеки, деякі країни Європи активно звертаються до розвитку альтернативних джерел енергії, таких як сонячна та вітрова енергія. Також, багато країн Європи активно працюють над зменшенням використання вугілля та нафти, що може сприяти зменшенню споживання природного газу у майбутньому.

Джерело: побудовано автором на основі даних [1].

Ціна на природний газ для домогосподарств в Європі значно відрізняється в залежності від країни та постачальника. За даними Євростату, у 2020 році середня ціна на газ для домогосподарств в ЄС складала близько 0,072 євро за кіловат-годину. Найвищі ціни на газ для домогосподарств спостерігаються в країнах, які значно залежні від імпорту газу, таких як Данія, Італія та Німеччина. У той же час, у країнах, які мають значні запаси природного газу, таких як Норвегія та Нідерланди, ціна на газ для домогосподарств є значно нижчою. З огляду на зміни клімату та ростучі вимоги до екологічної безпеки, у багатьох країнах Європи стимулюються програми з енергоефективності та підтримки використання альтернативних джерел енергії для домогосподарств, що може сприяти зниженню витрат на газ.

Ціна для домогосподарств за природний газ, Євро/м куб					
	2016	2017	2018	2019	2020
Угорщина	0,36	0,37	0,38	0,36	0,26
Україна			0,16	0,19	0,14
Словаччина	0,48	0,44	0,45	0,47	0,40
Румунія	0,35	0,33	0,34	0,36	0,29

Харківська та Черкаські області. Найменше у 2021 році спожили газу Чернівецька, Херсонська та Кіровоградська області.

Джерело: [29]

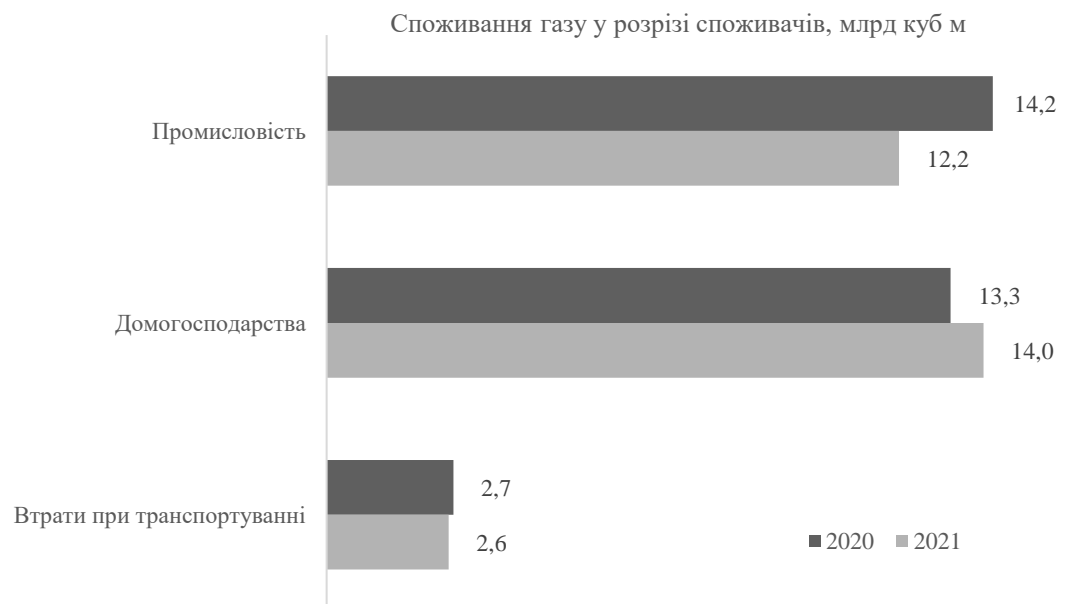
Газотранспортна система (ГТС) України є найбільшою в Європі та є ключовим елементом української газової інфраструктури. ГТС складається з мереж газопроводів, компресорних станцій та інфраструктури, яка забезпечує транспортування газу до Європи через територію України. ГТС України забезпечує транспортування більше 50% газу, що імпортується до Європи, що підкреслює його важливість для європейської енергетики. Україна здійснює реформування газового сектору, в тому числі ГТС, для забезпечення ефективного та прозорого управління, а також збільшення можливостей для приватного сектору та іноземних інвесторів.

Споживання природного газу є важливим елементом енергетичної стратегії країни. В Україні природний газ використовується як для промислових потреб, так і для побутових. За даними статистики, промисловість споживає більше 50% від загального обсягу споживання газу в Україні, а домогосподарства - менше 50%.

У промисловості природний газ використовується як паливо для енергетичних потреб, а також як сировина для виробництва хімічних

продуктів, пластмас та інших матеріалів. Домогосподарства використовують природний газ для опалення приміщень, приготування їжі та нагріву води.

Залежність від природного газу у промисловості та домогосподарствах України є значною, тому ефективне використання газу та його альтернатив є важливою задачею для забезпечення сталого розвитку країни. Для цього необхідно забезпечити диверсифікацію джерел енергії та підтримку відновлюваних джерел енергії, що зменшить залежність від імпорту газу та сприятиме зменшенню викидів в атмосферу.

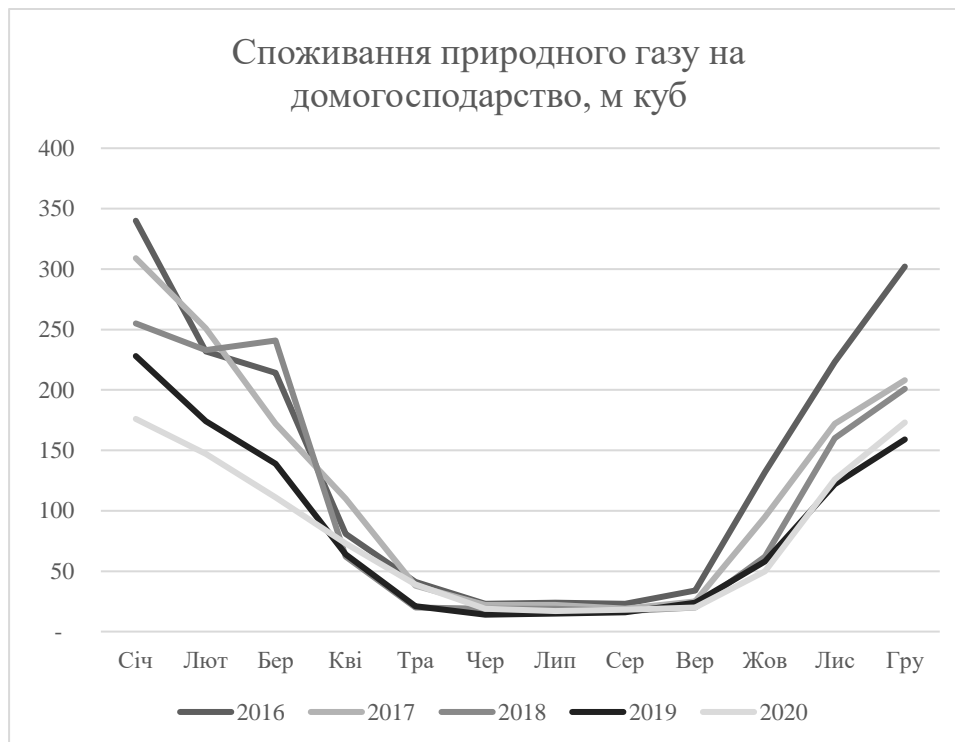
Джерело: побудовано автором на основі даних [12].

Споживання природного газу домогосподарствами є важливою складовою енергетичного сектору України. За даними статистики, близько третини загального обсягу споживання газу в країні припадає на побутові потреби. Основними сферами використання газу в домогосподарствах є опалення, приготування їжі та нагрів води.

Опалення приміщень є найбільш споживчою категорією для побутових користувачів газу. Більшість домогосподарств в Україні використовують газові котли для опалення, які забезпечують ефективність та зручність використання. Крім того, газ

використовується для приготування їжі та нагріву води, що також є важливими складовими побутового споживання газу.

Незважаючи на значний обсяг споживання газу домогосподарствами в Україні, в країні все ще існує велика кількість нерозвинутих ринків газу та обмежений доступ до газової мережі у деяких регіонах. Тому важливо забезпечити доступність газу для населення та розвиток інфраструктури газових мереж, що забезпечить ефективність та сталість енергетичної системи країни.

Джерело: побудовано автором на основі даних [15].

Газотранспортна система України (ГТС) - це комплекс інженерних споруд, що забезпечує транспортування природного газу від виробників до кінцевих споживачів. ГТС складається з мереж газопроводів великого діаметру, станцій компресорного устаткування, газорозподільчих пунктів, технологічних комплексів і споруд управління та контролю.

ГТС України має досить розвинену мережу газопроводів, яка охоплює практично всю територію країни.

ГТС України має важливе значення для транзиту природного газу до Європи. Цей транзитний потік газу є основним джерелом доходів для

України, а також важливим джерелом енергетичної безпеки Європи.

Джерело: [29]

Проте останні роки були складними для ГТС України через військові дії та втрату частини транзитного потоку. Уряд України працює над розвитком нових транзитних маршрутів та модернізацією ГТС для забезпечення енергетичної безпеки країни.

На малюнку, зазначеному вище зображено схему ГТС України. Загальна довжина трубопроводів ГТС складає 37 600 км. До її складу входять 73 компресорні станції. Характеристики газової інфраструктури України:

- 281 млрд куб. м / рік - ємність ГТС на вході;
- 146 млрд куб. м / рік - ємність ГТС на виході;
- 32 млрд куб. м - ємність газових сховищ.

У 2021 році через ГТС України було прокачано 42 млрд куб. м, але через військові дії, у 2022 році обсяг скоротився майже удвічі, до 22 млрд куб. м.

Джерело: побудовано автором на основі даних [30].

Як можна побачити на малюнку, зазначеному вище, фізичний потік через ГТС України за два роки скоротився майже в тричі, на 298%. В першу чергу, це обумовлено війною.

Україна є членом Європейської асоціації підземного зберігання газу (EASE), яка забезпечує координацію міжнародних стандартів зберігання газу в підземних сховищах. Україна має понад 60 підземних сховищ газу, які знаходяться в різних регіонах країни, зокрема у Полтавській, Львівській, Харківській, Чернігівській областях та Автономній Республіці Крим.

Україна здійснює політику диверсифікації джерел та маршрутів постачання газу, що робить стратегічно важливим розвиток інфраструктури підземного зберігання газу. Також, використання підземних сховищ дозволяє забезпечити стабільність постачання газу під час збільшення споживання в зимовий період.

Україна продовжує розвивати свої газові ресурси, зокрема, за допомогою розробки нових газових родовищ та модернізації існуючих. Однак, також варто враховувати необхідність диверсифікації.

Україна є однією з країн, які залежать від імпорту природного газу для забезпечення потреб свого населення та промисловості. У 2021 році, згідно з даними Державної митної служби України, загальний обсяг імпорту газу склав більше 15 млрд кубічних метрів, що становить

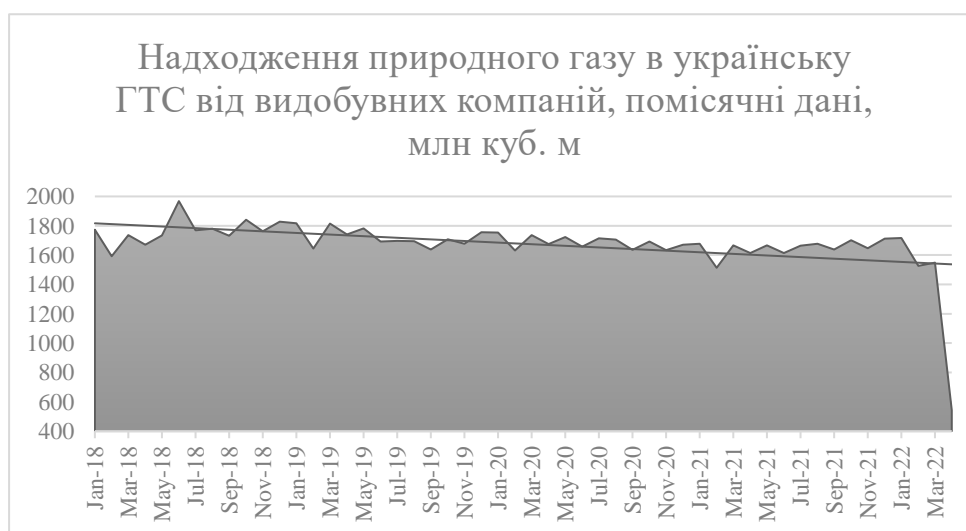
близько 40% від загального обсягу споживання газу в країні.

ГТС України забезпечує транспортування природного газу від видобувних компаній до кінцевих споживачів, включаючи промисловість та домогосподарства. Щорічно в Україні видобувається значна кількість природного газу, частину якого споживає власне країна, а інша частина експортується.

Згідно з даними Міністерства енергетики та захисту довкілля України, у 2021 році загальний обсяг природного газу, що надійшов в українську ГТС від видобувних компаній, склав 31,2 млрд м³. Це на 3,2% більше, ніж у попередньому році.

Національна акціонерна компанія "Нафтогаз України" виступає оператором ГТС та забезпечує безперебійну роботу системи. Крім того, НАК "Нафтогаз" займається закупівлею природного газу за міжнародними контрактами з наступним його транспортуванням до кінцевих споживачів в Україні.

На наступному малюнку зображено динаміку надходження природного газу і українську ГТС від видобувних компаній.

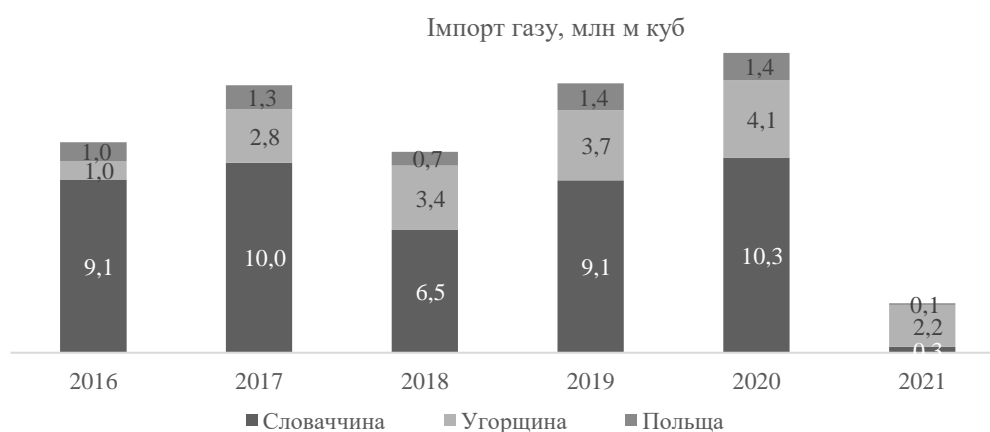

Джерело: побудовано автором на основі даних [30].

Основними постачальниками газу для України є країни Європейського Союзу, такі як Німеччина, Польща та Словаччина. За даними "Нафтогазу", у 2021 році понад 10% імпортованого газу було

придбано у країн ЄС. Але з 2022 року торговельні відносини з країни-агресора припинені. Кабінет Міністрів України заборонив експорт природного газу, і невелика різниця зараз покривається імпортом газу з Європи.

Імпорт природного газу є важливою складовою енергетичної політики України. Проте, країна активно розвиває свої власні ресурси, а також сприяє використанню альтернативних джерел енергії для зменшення залежності від імпорту газу.

Джерело: побудовано автором на основі даних [12].

Як можна побачити на малюнку вище, імпорт природного газу в Україні є явищем не стабільним і обсяги постійно коливаються, немає якогось конкретного тренду до зростання чи падіння. Головними країнами експортерами газу для нас залишаються Словаччина, Угорщина та Польща.

За даними Міністерства енергетики та захисту довкілля України, загальний обсяг видобутку енергетичних ресурсів в 2020 році становив близько 17,5 млн тонн еквіваленту нафти (т/е), що є на 1,5% менше, ніж у 2019 році.

Природний газ є одним з найважливіших видів енергетичних палив, яке використовується в Україні та експортується до інших країн. Видобуток природного газу складав більше 20 млрд кубометрів в рік до початку 2010-х років. Проте, у зв'язку зі складними умовами в

енергетичному секторі країни, відсутністю інвестицій та недостатнім рівнем технічної підтримки інфраструктури ГТС, видобуток газу зменшився в останні роки.

Також в Україні видобувають нафту, яка використовується як енергетичне паливо та сировина для хімічної промисловості. Загальний обсяг видобутку нафти в Україні в 2020 році склав близько 1,2 млн т/е, що є на 3,8% більше, ніж у 2019 році.

Окрім того, вугілля є одним з основних джерел енергії для виробництва електроенергії в Україні. У 2020 році загальний обсяг видобутку вугілля в Україні склав близько 27 млн тонн, що є на 12,7% менше, ніж у 2019 році.

За даними Державної служби геології та надр України, загальні запаси енергоресурсів країни оцінюються в 12 млрд тон нафти та 5,5 трлн кубометрів природного газу. Проте, в останні роки видобуток природного газу в Україні значно знизився через низьку рентабельність витрат та старіння газових майданчиків.

Однак, держава активно сприяє відновленню видобутку енергоресурсів та розвитку нових родовищ. Для цього було прийнято закон про сприяння діяльності у сфері видобутку нафти та газу, а також започатковано проект "Бурштинова революція", який передбачає реформування галузі енергетики та підвищення її ефективності.

При цьому, окрім традиційних видів енергоресурсів, в Україні активно розвивається використання альтернативних джерел енергії, зокрема сонячної та вітрової. Для сприяння цьому розвитку було прийнято закон про альтернативні джерела енергії, що передбачає стимулювання їх виробництва та використання.

Історія видобутку газу в Україні нараховує декілька десятків років. Початки його дослідження та розвитку можна пов'язати з 1960-ми роками, коли було відкрито перші родовища газу. На початку 1970-х років було виділено відділ газової промисловості, а в 1976 році -

Державне управління газової промисловості.

У 1990-і роки, після розпаду Радянського Союзу та переходу до ринкової економіки, газова промисловість України зазнала значних змін. Зокрема, було створено національного оператора газотранспортної системи - Нафтогаз України, який забезпечує транспортування, зберігання та постачання природного газу в Україні. На наступному графіку показано динаміку видобутку енергоресурсів в Україні.

Джерело: побудовано автором на основі даних [12].

Як показано на вищезазначеному рисунку, видобуток газу в Україні становить близько 28% від всіх видобуваних енергоресурсів у країні.

За даними Міністерства енергетики та захисту довкілля України, в 2010 році в країні було пробурено 392 газові свердловини. У 2015 році цей показник склав 413 свердловин, а в 2020 році - 471.

Вартість буріння однієї газової свердловини може значно

відрізнятися в залежності від глибини свердління, складності геологічної структури ділянки та інших факторів. Загалом, вартість буріння однієї свердловини може сягати від кількох мільйонів доларів до кількох десятків мільйонів доларів. За даними "Нафтогазу України", в 2019 році середня вартість буріння однієї газової свердловини становила близько 8,5 млн доларів. Однак, ця вартість може значно відрізнятися в залежності від різних умов та обставин.

За даними Державної служби геології та надр України, станом на кінець 2020 року в Україні було 3651 газова свердловина. Проте, окрім газових свердловин, у країні також діють нафтові свердловини, а також інші види нафтогазового обладнання. Загалом, Україна продовжує бурити нові газові свердловини з метою збільшення власного видобутку та зниження залежності від імпорту.

Незважаючи на війну на сході країни, в Україні продовжується буріння газових свердловин. За даними Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, у 2020 році в країні було пробурено 31 нову газову свердловину. Планується, що до 2030 року в Україні буде пробурено ще 234 нові газові свердловини.

Проте, війна на сході України призвела до того, що було знищено багато бурових установок, що ускладнює процес буріння. На жаль, точних даних про кількість зруйнованих установок немає, але за оцінками деяких експертів, це число може сягати до десятків.

Це може негативно вплинути на видобуток природного газу в Україні, оскільки бурові установки є необхідною складовою процесу. Проте, державні органи докладають зусиль, щоб відновити зруйновані установки і продовжувати розвивати газову галузь в Україні.

Джерело: побудовано автором на основі даних [41].

Як зображено на рисунку вище, в Україні стабільно в розробці та бурінні є 30 скважин. Під час найскладніших місяців повномасштабного вторгнення буріння взагалі всіх скважин не припинялось. У квітні та травні був мінімум активності з бурильних робіт і в процесі було лише 5 одиниць. І вже влітку темпи розвідувальних та бурильних робіт повернулись до довоєнного рівня і в серпні цей показник склав 23 скважини. Дана перерва в розробці дасть затримку в прогнозованому видобутку приблизно на пів року, але глобально це не сильно впливає на галузь в цілому.

Україна видобула близько 18,5 млрд куб метрів природного газу у 2022 році. Це на 6% менше, ніж у 2021, коли було видобуто 19,8 млрд куб метрів газу. Варто зазначити, що такий обсяг видобутку є найнижчим за останні 20 років.

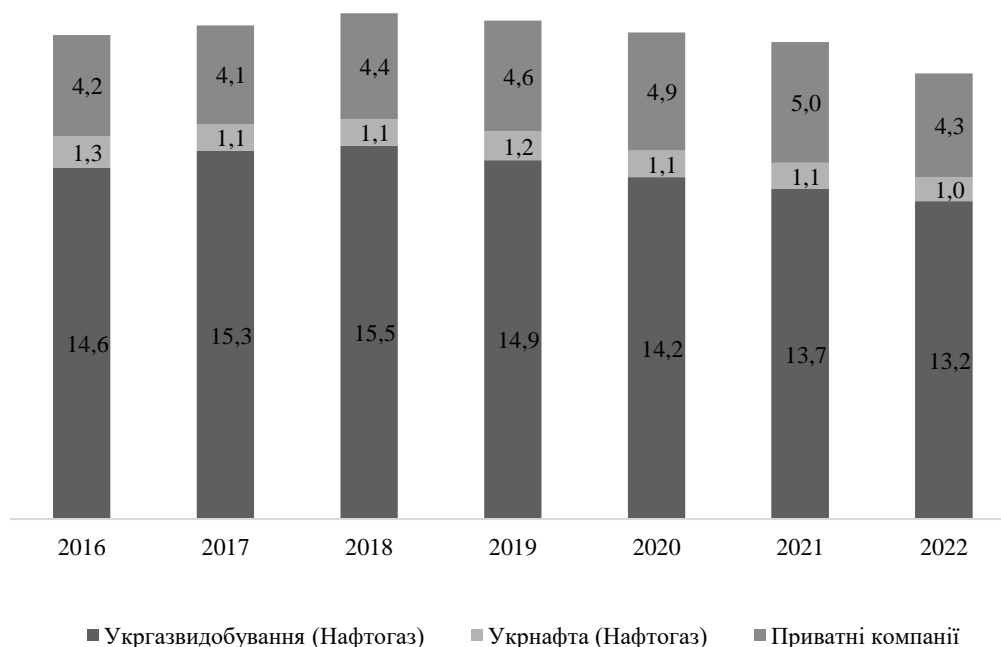
Причиною скорочення видобутку природного газу в Україні є повна масштабна війна, яка розпочалась наприкінці лютого 2022 року. Окупація деяких територій України, зокрема Харківської області, мала негативний вплив на видобуток газу у цих регіонах і в зонах бойових дій.

АТ «Укргазвидобування» (УГВ) залишається найбільшим газовидобувним підприємством в Україні, яке протягом року видобуло 13,2 млрд куб. м газу. Це на 3% менше, ніж в минулому році. Водночас, видобуток товарного газу УГВ склав 12,5 млрд куб. м.

У 2022 році ПАТ "Укрнафта" зменшила видобуток природного газу на 7% до 1 млрд куб.м. Хоча зміни у структурі акцій та керівництві компанії мали свій вплив, головною причиною скорочення видобутку було виснаження старих родовищ та недостатні інвестиції в газовидобуток.

Сумарно за рік видобуток природного газу приватними компаніями склав 4,3 млрд куб м, що на 15% менше, ніж у попередньому році. Це спричинене різними факторами, одним з яких є війна, що мала значний вплив на галузь видобутку газу в країні.

Видобуток природного газу, млрд куб м

Джерело: побудовано автором на основі даних [12. 50].

Як показано на рисунку вище, більше всіх постраждали приватні компанії. Їх частка видобутку у 2023 році склала 23%, порівняно з 25% у 2021 році.

У зв'язку зі зменшенням споживання природного газу через війну, приватні компанії відчутно знизили видобуток на 15% порівняно з попереднім роком. Ринок збуту значно скоротився, і експорт газу з внутрішнього видобутку був заборонений. Компанії зберігали запаси у підземних сховищах на початок грудня - понад 1,2 млрд куб м газу.

З березня до серпня рента на видобуток природного газу була прив'язана до цін на європейських хабах, де газ торгувався значно дорожче. Це призвело до різкого зниження доходів приватних видобувних компаній і складнощів з реалізацією газу, що привело практично до зупинки інвестицій у газовидобуток.

Проте з серпня базис для розрахунку ренти було прив'язано до цін на внутрішньому ринку, що дозволило компаніям стабілізувати ситуацію. Наступного року очікується, що компанії зможуть збільшити видобуток газу, але проблеми з його реалізацією все ще залишаються.

2.2. Фінансово-майновий стан ПрАТ «ВК «Укрнафтобуріння» та його інвестиційні можливості

«Укрнафтобуріння» є однією з найбільших газовидобувних компаній в Україні, зі значним потенціалом для подальшого розвитку. Компанія має великі запаси природного газу та високі технології, що дозволяє їй ефективно видобувати газ на старих родовищах та розробляти нові.

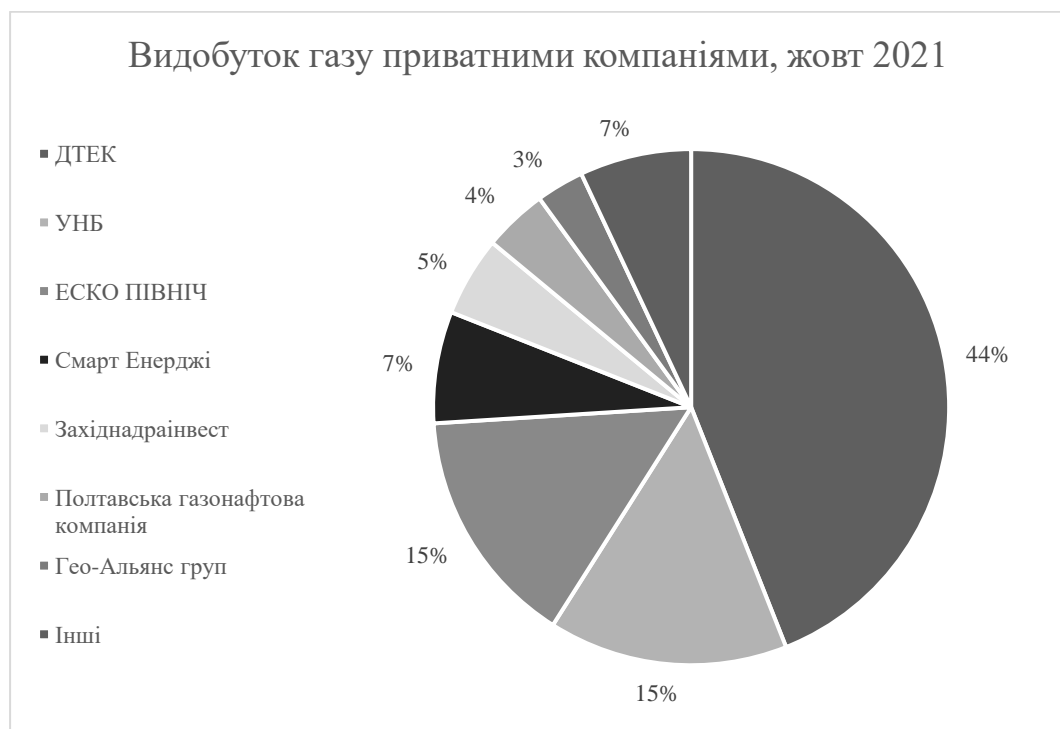
Крім того, Укрнафтобуріння веде активну роботу щодо модернізації своїх обладнань та інфраструктури, що дозволяє зменшувати витрати та підвищувати ефективність газовидобутку. Компанія також активно співпрацює з партнерами зі світовими газовими компаніями, що дозволяє їй впроваджувати передові технології та знання.

Також, Укрнафтобуріння має різноманітні джерела доходу, що

дозволяє їй бути менш залежною від ситуації на ринку газу та забезпечувати стабільність фінансових показників компанії. Наприклад, компанія займається розробкою вітрових та сонячних електростанцій, що дає їй можливість розвиватися в нових напрямках та збільшувати свою конкурентоспроможність на ринку.

З урахуванням цих факторів, можна стверджувати, що Укрнафтобуріння є перспективною компанією з високим потенціалом для подальшого розвитку та успішної роботи в умовах сучасного ринку.

На наступному малюнку зображено долю видобутку всіх найбільших приватних компаній.

Джерело: побудовано автором на основі даних [9].

За даними на останній рік, ДТЕК є найбільшим газовидобувним підприємством в Україні, з долею у 44% від загального видобутку газу. На другому місці знаходиться УНБ з долею у 15%, а також ЕСКО ПІВНІЧ з тією ж самою долею. Важливо зазначити, що ЕСКО ПІВНІЧ входить до холдингу "Бурізма", який є однією з найбільших приватних компаній, що займається газовидобутком та нафтовидобуванням в Україні. Ці дані свідчать про високий рівень конкуренції на ринку газу

в Україні, проте «Укрнатфобуріння» показує стабільний ріст та потенціал для подальшого зростання в майбутньому.

Україна знаходиться в стані постійних змін та перетворень, що стосується і бізнесу. За останній рік кількість компаній, які зуміли збільшити свій дохід і показати стабільний ріст, збільшилась в декілька разів. Але серед усіх компаній, які займають провідні позиції в топ-рейтингу, деякі все життя залишаються лідерами.

Так, наразі найприбутковішими компаніями в Україні є Укргазвидобування, «Нафтогазвидобування», та «Укргідроенерго». Крім того, в списку присутні і інші відомі компанії, такі як «Київстар», «ОККО», «Кернел» та інші.

На 13 місці рейтингу знаходиться «Укрнафтобуріння» - провідна компанія у сфері нафтової і газової галузей України. Незважаючи на те, що компанія не посідає лідерських позицій у рейтингу, її дохід стабільно зростає кожен рік. «Укрнафтобуріння» має досить стабільний фінансовий стан і продовжує збільшувати свій прибуток. Компанія активно співпрацює з міжнародними партнерами, зокрема з компаніями з Німеччини та США, що сприяє її розвитку та впровадженню новітніх технологій. «Укрнафтобуріння» також активно займається соціальною відповідальністю, підтримуючи проекти, що сприяють зміцненню здоров'я та добробуту громад.

Компанія	Прибуток 2022, млн грн
Укргазвидобування	60 577
Нафтогазвидобування	18 850
Укргідроенерго	11 817
Київстар	9 598
ШУ Покровське	9 106
Д.Трейдінг	6 227
ОККО-Бізнес партнер	5 577
Кернел - трейд	5 138

Компанія	Прибуток 2022, млн грн
Укртранснафта	5 062
Полтавський ГЗК	4 360
Єристівський ГЗК	4 025
Корпорація РОШЕН	3 929
Укрнафтобуріння	3 775

Джерело: складено автором на основі [51].

За 2022 рік фінансовий стан більшості компаній нафтогазової галузі в Україні покращився. Багато з них збільшили обсяги видобутку нафти та газу та успішно реалізували свої продукти на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Проте, «Укрнафтобуріння» зазнало деяких труднощів у фінансовому плані. І хоча компанія залишається одним з найбільших гравців на ринку газовидобутку в Україні, її доходи значно скоротилися. Це сталося через те, що всі її вишки розташовані в Харківській області, Краснокутському районі, де видобуток газу ускладнився під час воєнних дій.

У той же час, конкуренти «Укрнафтобуріння», такі як ЕСКО ПІВНІЧ, «Укргазвидобуток», зростають у фінансовому відношенні (в активах) завдяки успішному розвитку та ефективному управлінню.

Загалом, хоча «Укрнафтобуріння» має деякі виклики, компанія продовжує розробляти нові стратегії та методи для збільшення своїх доходів та розвитку бізнесу в майбутньому.

Компанія	Активи 2021, млрд грн	Активи 2022, млрд грн	Виручка 2021, млрд грн	Виручка 2022, млрд грн
Нафтогазвидобування	44,149	45,480	15,784	35,994
Укрнафтобуріння	18,807	23,479	12,990	9,712
ЕСКО ПІВНІЧ	9,620	17,416	7,208	8,836

Компанія	Активи 2021, млрд грн	Активи 2022, млрд грн	Виручка 2021, млрд грн	Виручка 2022, млрд грн
Укргазвидобуток	1,041	1,767	2,067	1,857
Західнадраінвест	1,363	2,072	2,283	4,841
Полтавська газовнафтова компанія	3,091	3,188		3,519
Природні ресурси	1,833	2,435	2,102	3,163
КУБ-ГАЗ	1,235	0,925	0,552	0,157

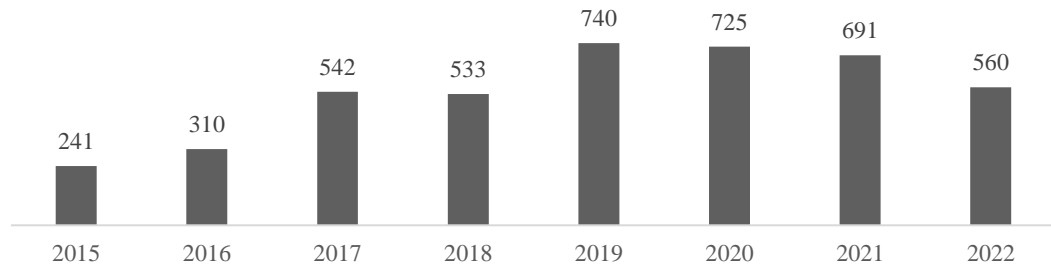
Джерело: складено автором на основі [7].

«Укрнафтобуріння» є однією з найбільших газовидобувних компаній в Україні. За останні 7 років, компанія продемонструвала стійкий ріст в видобутку газу. За цей період часу, «Укрнафтобуріння» значно збільшила свій обсяг виробництва, враховуючи також збільшення запасів газу, що виявлені в їхніх нафтогазових родовищах.

Протягом останніх семи років, «Укрнафтобуріння» змогла збільшити свій видобуток газу на 30%. Це було досягнуто завдяки використанню новітніх технологій, розробці нових нафтогазових родовищ та вдосконаленню існуючих методів видобутку газу.

Незважаючи на це, «Укрнафтобуріння» залишається на шляху до збільшення свого видобутку газу, враховуючи технічну компетентність та професійний підхід до видобутку газу. Компанія продовжує здійснювати інвестиції в технологічні інновації та розвиток нових нафтогазових родовищ, щоб забезпечити стійкий та стабільний ріст в своєму видобутку газу в майбутньому.

Видобуток природного газу компанією
Укрнафтобуріння, млн куб. м

Джерело: побудовано автором на основі даних [9].

Успішність бізнесу визначається не тільки його прибутковістю, але й здатністю компанії протистояти складним економічним та політичним викликам. Компанія, яка може підтримувати стабільні показники в таких умовах, може розраховувати на успіх у майбутньому.

Однією з таких компаній є Укрнафтобуріння, яка за останні роки продемонструвала стабільне зростання виручки та прибутку. Активи компанії також значно збільшилися, але за рахунок непроданої продукції. Це свідчить про те, що Укрнафтобуріння утримує певні запаси через неможливість продавати на експорт.

Незважаючи на позитивні показники протягом останніх років, 2022 рік став для Укрнафтобуріння викликом через війну. Це призвело до просідання фінансових показників компанії, але вона продовжує відстоювати свої позиції та планує розвиватися далі.

Важливим фактором успіху Укрнафтобуріння є ефективне управління ресурсами та планування. Компанія продовжує інвестувати у розвиток та розширення своїх можливостей. Вона також не забуває про соціальну відповідальність, долучаючись до благодійних та соціальних проектів.

Загалом, Укрнафтобуріння може бути прикладом успішної компанії, яка підтримує стабільність та здатність до адаптації в умовах складних викликів.

Джерело: побудовано автором на основі даних [7].

На рисунку вище можемо спостерігати зростання виручки та прибутку з 2015 до 2021. Єдине що перешкодило подальшому зростанню – військові дії.

2.3. Оцінка фінансової ефективності інвестиційного проекту з розробки газових родовищ

Суть інвестиційного проекту полягає в інвестуванні у розробку нових газових родовищ. Для початку оберемо регіон для розвідки та розробки. На нашу думку, найбільш підходяще місце – Полтавська область:

1. Значні запаси газу: Полтавська область відома своїми запасами газу, які оцінюються у 270 мільярдів кубометрів. Це дає змогу забезпечити стабільний потік доходів з продажу газу на ринку та забезпечити зростання розвитку галузі в регіоні.

2. Розташування: Полтавська область межує з Краснокутським районом Харківської області, де також працює компанія. Це дозволяє легко транспортувати газ до обробних пунктів та забезпечувати його транспортування до місць споживання в Україні та за її межами.

3. Не постраждала від війни: Полтавська область значно менше постраждала від війни в 2022 році, ніж Харківська область. Це дає змогу зосередитись на розвитку інвестиційного проекту без додаткових витрат на відновлення після військових дій.

З метою реалізації проекту необхідно залучити інвестиції на розвиток буріння газових скважин в Полтавській області. Інвестиційний проект буде розрахований на період 5-10 років з можливістю подальшого продовження залежно від результатів.

Для вихідних даних беремо наступні цифри:

CAPEX	USD
Газові вишки	120 000 000
Інфраструктурне будівництво	20 000 000
Інші активи	1 000 000
Разом	141 000 000
OPEX	USD
Умовно - постійні	100 000 (на одну вишку на рік)
Умовно - змінні	30 (на кожні 1000 куб метрів)

Джерело: складено автором на основі [41].

*Інвестиційний проект розраховується в доларах США (Наприклад, як у НАФТОГАЗІ)

Наш інвестиційний проект передбачає буріння 10 газових свердловин. Це дозволить отримати більше газу та забезпечити стабільний потік доходів з продажу газу на ринку. Буріння однієї свердловини займає два роки, та , виходячи, з обмеженості ресурсів компанії, бурити можна одночасно лише дві свердловини. Враховуючи розположення вишок ми припускаємо що дебіт кожної сягатиме 50 тис куб м на добу. При цьому, щороку дебіт буде знижуватись.

Виходячи зі слів високопосадовців НАК «Нафтогаз», буріння однієї свердловини в Полтавській області коштує близько 12 млн доларів США.

Враховуючи всі вищезазначені дані можна скласти життєвий цикл проекту:

Рік	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Виручка	0	65,7	93,4	102,2	100,7	109,5	65,7	39,4	31,9	8,7
Витрати	141	2,4	3,9	4,9	5,9	6,4	4,1	2,6	1,5	0,6
Чистий грошовий потік	0	63,3	89,5	97,2	94,9	103	61,6	36,8	20,4	8,1

Джерело: складено автором на основі [43].

Даний проект може прибутково функціонувати понад 9 років, його окупність складає 23 місяці і його пік наступить у 2029 році.

Далі розрахуємо основні фінансові показники інвестиційного проекту:

1. Чиста приведена вартість

Суть критерію полягає в порівнянні поточної вартості майбутніх чистих грошових потоків від реалізації проекту з інвестиційними витратами, необхідними для його реалізації. Бажано, щоб коефіцієнт дисконтування грошових потоків дорівнював вартості (граничній вартості) капіталу фірми.

Отже, чиста теперішня вартість – це різниця між сумарною теперішньою вартістю чистих грошових потоків і теперішньою вартістю інвестицій, дисконтованих на вартість капіталу фірми.

У загальному вигляді, значення NPV визначається за наступною формулою:

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+k)^t} - IC$$

де CF_t – річні чисті грошові потоки ;

IC – вихідні інвестиції;

k – ставка дисконтування;

n – термін життя проекту.

При $NPV > 0$ – проект варто прийняти;

при $NPV < 0$ – проект треба відхилити;

при $NPV = 0$ – проект в точності забезпечує задану норму

прибутковості, і він також приймається.

Для визначення чистої теперішньої вартості проекту NPV спочатку розраховують загальну накопичену величину дисконтних надходжень чистих грошових потоків PV і від неї віднімають сумарну теперішню вартість інвестицій IC.

Ставка дисконтування, яка використовується в розрахунку NPV, в умовах високої нестабільності української економіки не може бути розрахована за стандартними методиками, які використовуються в зарубіжній практиці. В якості такої можна використовувати облікову ставку відсотка або ставку, прийняту для довгострокових кредитів банку.

У наших розрахунках будемо використовувати облікову ставку ФРС, яка дорівнює 2%

$$NPV = \$390\,732\,257,99$$

Отже при віддачі у 2% інвестування доцільне (NPV > 0).

2. Внутрішня норма доходності

Внутрішню норму прибутковості IRR можна визначити методом інтерполяції за формулою :

$$IRR = k_1 + \frac{NPV_{k_2}}{NPV_{k_1} - NPV_{k_2}} * (k_2 - k_1),$$

$$IRR = 57,01\%$$

Отже, при інвестуванні, максимальний рівень втрат, що може бути асоційований з проектом складає 57,01%.

3. Дисконтований період окупності

$$DPP = n + \frac{I - \sum DCF_i}{DCF_{n+1}}$$

$$DPP = 23 \text{ місяці}$$

4. Індекс прибутковості

$$PI = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+k)^t}}{IC}$$

$$PI=1,2082$$

Очевидно, що значення $P > 1$ свідчить про доцільність реалізації проекту з точки зору його прибутковості. Таким чином, PI показує, у скільки разів дисконтні надходження коштів від реалізації проекту перевищують дисконтні витрати. Можемо побачити, що інвестиційна привабливість даного проекту є додатною, адже показник PI більший за 1.

Отже, оскільки значення цього показника більше за одиницю, проект є ефективним і фінансово міцним.

Таким чином, підбиваючи загальні підсумки оцінки бізнес-проекту, можна зазначити, що цей бізнес-проект не швидкоокупний, проте прибутковий, стабільний та перспективний.

Детальні обрахунки можна переглянути в [Exel \(клік\)](#).

Ризики є неодмінною складовою будь-якого інвестиційного проекту, і наш проект не є винятком. Однак, ми неодмінно забезпечимо всі заходи для зниження ризиків до мінімуму.

Один із головних виробничих ризиків - це можливі втрати на стадії буріння та експлуатації газових скважин. Його можна мінімізувати запровадивши найсучасніші технології та матеріали, щоб забезпечити максимальну ефективність та безпеку всього процесу буріння.

Інший ризик, з яким ми можемо стикнутися, - це заводнення свердловин. Необхідно вжити всіх заходів для запобігання цього ризику, зокрема, контролювати рівень ґрунтових вод та використовувати високоефективні методи запобігання просоченню води у свердловини.

Також можуть виникати позапланові зупинки наземної інфраструктури, наприклад, через аварії на транспорті або негоду. Можливим шляхом вирішення є побудова резервної інфраструктури та запровадження регулярного технічного огляду та планове технічне обслуговування всіх обладнань, щоб зменшити час зупинки до мінімуму.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ КОРПОРАЦІЇ

3.1. Використання інноваційних інформаційних технологій в інвестиційному аналізі

Аналіз є важливою частиною будь-якої діяльності. Його використовують для збору інформації та оцінки результатів, що допомагає приймати обґрунтовані рішення. Інноваційність у сфері аналізу полягає в застосуванні новітніх методів та технологій і досягненні кращих результатів в короткий час. У дослідженні розглянуті пропозиції щодо інноваційного підходу до аналізу, які в подальшому можуть бути використані в різних сферах діяльності.

Один з найбільш інноваційних підходів до аналізу даних полягає в застосуванні штучного інтелекту, що використовується для розв'язання складних завдань, які стосуються обробки даних та забезпечення автоматизованого прийняття рішень. Використання такого методу дозволяє вдосконалити сам процес аналізу даних, забезпечуючи більш точні та швидкі результати.

Штучний інтелект може бути застосований в багатьох сферах діяльності: медичній, науковій, фінансовій, транспортній тощо. Наприклад, в медицині штучний інтелект використовують для виявлення хвороб та розробок ефективніших методів лікування; у фінансовій сфері – для аналізу ринкових тенденцій та прийняття інвестиційних рішень; у транспортній – для оптимізації маршрутів та більш ефективного руху транспортних засобів [13].

Однією з головних переваг використання штучного інтелекту в аналізі даних є можливість автоматизації процесу збору та обробки даних, що дозволяє значно зменшити витрати часу та зусилля на процес, що забезпечує більш швидкий та ефективний результат. Крім того, дозволяє врахувати більш широкий діапазон факторів, що може

покращити якість аналізу та забезпечити більш точні результати.

Однак, використання штучного інтелекту в аналізі даних може також мати певні недоліки. Наприклад, він може бути дуже дорогим, складним для використання або не завжди достатньо точним, що може призвести до не коректних результатів аналізу даних.

Інший інноваційний підхід до аналізу даних полягає в застосуванні технології блокчейну, яка використовується для створення безпечних та надійних баз даних, з високим рівнем захисту від несанкціонованого доступу та може бути використана для збору та аналізу інформації,

Використання блокчейну в аналізі даних дозволяє забезпечити їхню аудиторську перевірку, відстеження, що при цьому забезпечує надійність та точність отриманих результатів. Технологія блокчейн також розв'язує проблеми з охороною персональних даних, що дозволяє забезпечити конфіденційність та приватність власника даних.

Проте використання технології блокчейн також має свої недоліки, адже це може бути досить складним для використання та налаштування, потребувати спеціалізованих знань та навичок, до того ж, бути досить дорогим, особливо для малих та середніх підприємств [8].

Ще одним інноваційним підходом до аналізу даних є використання хмарних технологій, які дозволяють збирати, зберігати та аналізувати великі обсяги даних за допомогою мережі, що знаходяться на віддалених серверах. Це дозволяє забезпечити більш гнучкий та доступний доступ до даних, їх швидку та ефективну обробку для забезпечення більш точного аналізу.

Однак, використання хмарних технологій може мати свої недоліки, зокрема, призвести до проблем з приватністю та безпекою даних. Це пов'язано з тим, що дані можуть бути зберігатися на віддалених серверах, що може підвищувати ризик несанкціонованого доступу до них.

Машинне навчання - це процес, за яким комп'ютерні системи

навчаються розпізнавати певні патерни та здійснювати прогнози на основі великої кількості даних. Це дозволяє забезпечити більш точний та швидкий аналіз даних, наприклад при використанні для прогнозування попиту на товари та послуги, або для виявлення шахрайства з кредитними картками.

Проте використання машинного навчання окрім переваг також має і недоліки: призведення до помилкових прогнозів та рішень, якщо вхідні дані вже є помилковими або недостатньо точними. Крім того, використання машинного навчання може бути досить дорогим та вимагати спеціалізованих знань та навичок [6].

Отже, інноваційний підхід до аналізу даних є важливим фактором у сучасному світі, який дозволяє забезпечити більш точний та швидкий аналіз для вирішення різноманітних проблем та викликів. Крім того, використання інноваційних підходів до аналізу даних може допомогти збільшити ефективність діяльності підприємств, удосконалити послуги та продукти та забезпечувати конкурентні переваги.

Проте важливо пам'ятати про можливі недоліки та ризики використання інноваційних підходів до аналізу даних. Наприклад, використання новітніх технологій може призвести до виникнення проблем з приватністю та безпекою даних, а також до помилкових прогнозів та рішень, якщо вхідні дані мають помилки або недостатньо точні [14].

Оскільки технології та методи аналізу даних постійно розвиваються та змінюються, важливо постійно оновлювати знання та навички у цій галузі. Це може бути досягнуто за допомогою навчання та практики в різних методах та інструментах аналізу даних. До того ж, використання інноваційних підходів до аналізу даних повинно бути обґрунтоване та ретельно продумане.

На сьогоднішній день інноваційна оцінка стає все більш популярною та важливою, особливо у зв'язку з швидким розвитком

технологій та конкуренцією на ринку. Інновації є ключовим фактором розвитку, тому важливо мати засоби та методи оцінки інноваційних проектів. При цьому, науковці та практики дедалі більше використовують інноваційні підходи для такої оцінки. У дослідженні визначено, що таке інноваційний підхід в оцінці інвестиційної привабливості, як він застосовується на практиці та які його переваги і недоліки.

Інноваційний підхід в оцінці інвестиційної привабливості є невід'ємною частиною сучасної економіки та бізнесу. Він дозволяє компаніям та інвесторам здійснювати об'єктивний та ефективний вибір щодо інвестування коштів в проекти з високим потенціалом успіху. Крім того, інноваційний підхід дозволяє забезпечити сталий розвиток компаній та галузей економіки за рахунок впровадження нових технологій, процесів та продуктів.

Основними критеріями інноваційної оцінки інвестиційної привабливості є ризики та можливості, фінансові та економічні показники, технічний та інтелектуальний потенціал, конкурентоспроможність та ступінь інноваційності проекту. Крім того, інноваційна оцінка має включати в себе аналіз ситуації на ринку та вивчення потреб споживачів.

Інноваційна оцінка може бути використана для різних цілей, таких як оцінка інвестиційної привабливості, планування стратегії розвитку, пошук нових ринків та інвесторів, оцінка ризиків та можливостей та інші. Важливо розуміти, що інноваційна оцінка не є універсальним рішенням для всіх проектів та ситуацій, але вона може допомогти зрозуміти, наскільки успішним може бути проект та які можуть бути ризики та можливості.

Одним з головних викликів, які стоять перед інноваційною оцінкою, є нестабільність у сучасному економічному та політичному середовищі. Такі чинники, як зміни в законодавстві, геополітичні кризи,

фінансові ризики та інші, можуть міцно впливати на успішність інвестиційних проектів. Тому, інноваційна оцінка має бути спрямована на виявлення та аналіз ризиків, що дозволяє зменшити їх вплив на проект [17].

Оцінка інноваційності проектів є складним та багатоетапним процесом. Для успішної інноваційної оцінки потрібні спеціальні знання та досвід. Зазвичай цю роботу виконують спеціалісти у галузі інновацій, які мають досвід у проведенні оцінок та аналізі інноваційних проектів.

Інноваційна оцінка може бути застосована в різних галузях, таких як інформаційні технології, біотехнології, енергетика, транспорт, медицина та інші. Наприклад, в інформаційних технологіях інноваційна оцінка може включати аналіз технічних можливостей, ринкових перспектив та соціальної важливості проекту.

У біотехнологіях та медицині інноваційна оцінка може включати аналіз науково-технічного потенціалу, можливостей комерціалізації, соціальної значимості та можливих ризиків з точки зору безпеки та етики; у сфері енергетики – аналіз ефективності енергетичних систем, економічних показників та екологічних наслідків; у транспорті – аналіз технічних можливостей, безпеки та економічних перспектив.

Інноваційний підхід в оцінці інвестиційної привабливості має свої переваги та недоліки. Однією з основних переваг інноваційного підходу в оцінці інвестиційної привабливості є те, що він дозволяє отримати більш точну та об'єктивну оцінку проекту. Це досягається завдяки використанню інноваційних методів та інструментів оцінки, які дозволяють враховувати більш широкий спектр факторів, які можуть впливати на успішність проекту.

Крім того, інноваційний підхід дозволяє враховувати нові технології та тенденції, які можуть з'явитися в майбутньому і вплинути на успішність проекту. Наприклад, врахування впливу штучного інтелекту на проект може бути дуже важливим для компанії, яка

розробляє новий продукт [11].

Також ще однією перевагою інноваційного підходу в оцінці інвестиційної привабливості є те, що він дозволяє враховувати ризики, які пов'язані з проектом, та розробляти стратегії їх зменшення, що дозволяє інвесторам забезпечити більш стійкий та безпечний розвиток проекту. Основним завданням є забезпечення точної та об'єктивної оцінки інвестиційної привабливості проекту, з урахуванням всіх його аспектів, які можуть впливати на його успішність.

Одним з недоліків інноваційного підходу може бути складність в оцінці нових технологій та інновацій, особливо тих, які тільки починають з'являтися на ринку. До того ж, оцінка може бути помилковою та опинитись під впливом інших факторів, що можуть вплинути на її точність та об'єктивність.

Інноваційний підхід в оцінці інвестиційної привабливості використовує різні методи та інструменти, які дозволяють отримати більш точну та об'єктивну оцінку проекту. Кожен метод має свої переваги та недоліки, тому важливо вибрати метод, який найкраще підходить для конкретного проекту.

У процесі інноваційної оцінки використовуються різні методи та інструменти, зокрема аналіз SWOT, аналіз PEST, методологія Causal Layered Analysis (CLA) та інші. Ці інструменти дозволяють визначити переваги та недоліки проекту, виявити ризики та можливості, оцінити ефективність використання ресурсів та інші аспекти проекту.

Один з основних вважають метод аналізу SWOT (англ. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats), що дозволяє визначити сильні та слабкі сторони проекту, а також внутрішні та зовнішні можливості та загрози, які можуть впливати на його успішність.

Інший метод, що використовується в інноваційному підході до оцінки інвестиційної привабливості - це метод аналізу портфеля проектів, що дозволяє визначити оптимальний склад проектів в

портфелі та забезпечує найвищу рівновагу між ризиками та потенційними прибутками [18].

Також використовується метод аналізу конкурентів, який полягає в дослідженні та порівнянні з іншими компаніями, що працюють у схожій галузі та мають схожі продукти чи послуги, дозволяє виявити переваги та недоліки конкурентів, що можуть стати причиною успіху або невдачі проекту. Також цей метод допомагає зрозуміти, які ринки та цільові аудиторії можуть бути важливими для проекту.

Ще одним інноваційним підходом в оцінці інвестиційної привабливості є використання аналізу даних. Завдяки розвитку технологій обробки великих обсягів даних, застосування аналізу даних стає все більш поширеним в бізнесі.

Аналіз даних може допомогти виявити тенденції та залежності між різними факторами, що впливають на інвестиційну привабливість регіону або компанії. Наприклад, збір та аналіз даних про населення, економіку, інфраструктуру, кадри та інші аспекти може дати змогу виявити потенційні можливості для інвесторів.

При цьому важливо знати, що якість даних, які використовуються для аналізу, має велике значення. Якщо дані не достатньо точні або актуальні, то результати аналізу можуть бути неточними або неправильними. Тому важливо забезпечити високу якість даних, що використовуються в оцінці інвестиційної привабливості.

Також важливим аспектом є використання штучного інтелекту (AI) та машинного навчання (machine learning) для аналізу даних та підвищення точності прогнозування ризиків та можливостей. Наприклад, системи AI можуть здійснювати автоматичний аналіз великої кількості даних та визначати показники, які можуть вказувати на те, що інвестиції в регіон чи компанію можуть бути успішними. Окрім того, штучний інтелект може бути використаний для визначення тенденцій та прогнозування змін в ринкових умовах [27].

Інноваційна оцінка також може включати в себе аналіз фінансових показників, таких як ROI (Return on Investment), NPV (Net Present Value), IRR (Internal Rate of Return) та інших. Ці показники дозволяють оцінити прибутковість та рентабельність інвестиційного проекту та зрозуміти, чи буде він успішним

Крім того, інноваційна оцінка повинна включати в себе аналіз технічного та інтелектуального потенціалу проекту. Технічний потенціал оцінюється на основі аналізу технологічної складової проекту, його інженерних можливостей та ефективності використання ресурсів; інтелектуальний – оцінюється на основі аналізу інноваційного потенціалу проекту, наявності інтелектуальної власності, патентів та інших аспектів, які можуть впливати на конкурентоспроможність проекту.

Важливим елементом інноваційної оцінки є аналіз ринкових потреб та споживачів з використанням різних методів дослідження, таких як опитування, фокус-групи, аналіз тенденцій на ринку тощо. Це дозволяє зрозуміти, наскільки проект задовольняє потреби та очікування цільової аудиторії.

Інноваційна оцінка також повинна включати в себе аналіз ризиків, які можуть бути пов'язані з технічними, фінансовими, правовими, соціальними та іншими аспектами проекту. Оцінка ризиків дозволяє зрозуміти, наскільки великі можуть бути ризики та які можуть бути наслідки їх реалізації.

Окрім цього використовуються різні інструменти: аналітичні, математичні моделі, методи системного аналізу тощо, що дозволяють враховувати різноманітні фактори, які можуть впливати на успішність проекту та проводити різні сценарні аналізи, що забезпечує більш точну та об'єктивну оцінку ризиків та можливостей.

Ще один важливий інструмент, який використовується в інноваційному підході до оцінки інвестиційної привабливості, - це

оцінка соціальної відповідальності, яка дозволяє враховувати не тільки фінансові показники, а й соціальні, екологічні та інші параметри, які можуть впливати на успішність проекту та на сприйняття його в суспільстві. Такий підхід дозволяє компаніям стати більш екологічно та соціально відповідальними та забезпечити більш широкую підтримку проекту від громадськості.

Одним з прикладів успішного використання інноваційної оцінки є програма Horizon 2020, яка є найбільшою програмою Європейського Союзу з фінансування досліджень та інновацій. Оцінка інноваційності проектів є одним з ключових критеріїв відбору проектів для фінансування в рамках цієї програми.

Важливо також звернути увагу на те, що інноваційна оцінка не є остаточним рішенням і не гарантує 100% успішності проекту, це є лише одним із етапів аналізу та планування проекту. Інноваційна оцінка допомагає визначити потенціал проекту, саме тому важливо проводити постійний моніторинг та аналіз результатів проекту, щоб забезпечити його успішний розвиток та підтримку.

Інноваційна оцінка має бути об'єктивною, надійною та повною, тому вона повинна включати в себе аналіз різних аспектів проекту, від технічних до соціальних. Така оцінка дозволяє більш точно оцінювати ризики та прибутковість інвестицій, враховуючи складні взаємодії між різними факторами та трендами в галузях. Використання інноваційних технологій та аналітичних інструментів, таких як штучний інтелект, аналітика даних та машинне навчання, може допомогти значно зменшити ризики та підвищити точність оцінки інвестиційних проектів.

Зважаючи на все вищенаведене, інноваційний підхід в оцінці інвестиційної привабливості дійсно є дуже важливим і корисним інструментом для інвесторів та регуляторних органів. Цей підхід дозволяє забезпечити більш точну інформацію щодо інвестиційного потенціалу, зменшити ризики та покращити вирішення різних проблем,

що пов'язані з інвестуванням.

Застосування інноваційного підходу має багато переваг, але його використання також потребує великих зусиль, які повинні бути зроблені як інвесторами, так і урядовими органами та фахівцями з аналітики даних. Проте, якщо цей підхід буде застосований ефективно, він може допомогти досягнути більш стабільного та ефективного розвитку економіки та суспільства в цілому.

3.2. Врахування ризиків в процесі оцінювання інвестиційного проекту

Оцінка ризиків та їх мінімізація є критичним етапом у будь-якому бізнесі або проекті. Необхідно провести комплексний аналіз потенційних негативних наслідків та визначити можливі шляхи запобігання їх виникненню.

Першим кроком у процесі оцінки ризиків є ідентифікація та опис всіх можливих небезпек, які можуть виникнути під час роботи над проектом. Для цього слід провести детальний аналіз ринку, конкурентів, технічних особливостей та особливостей клієнтів.

Далі, важливо оцінити ймовірність виникнення кожного ризику та його можливий вплив на проект, що допоможе визначити ті небезпеки, які потребують негайної уваги та запобігання.

Для мінімізації ризиків можна використовувати різні підходи та стратегії. Одним із способів є зменшення впливу негативних наслідків шляхом використання резервних планів або страхування. Також важливо розробити ефективну систему контролю та моніторингу для вчасного виявлення небезпек та їх запобігання.

Іншим методом мінімізації ризиків є їх передбачення та усунення на ранніх етапах. Для цього можна використовувати методи якісного

аналізу, діаграми або проводити тестування та валідацію на ранніх етапах розробки. Важливо пам'ятати про взаємозв'язок ризиків та можливих пересічних точок. Одні ризики можуть викликати інші, тому слід вражати дії по їх усуненню або запобіганню, щоб уникнути кумулятивного ефекту та небезпечних ситуацій.

Ще одним ефективним способом мінімізації ризиків є застосування стратегії ризик-менеджменту, що полягає в систематичному плануванні, оцінці та керуванні ризиками в усіх аспектах діяльності компанії або проекту. Ризик-менеджмент дозволяє забезпечити більш ефективний контроль над ризиками та зменшити можливі втрати.

Крім того, для правильної оцінки ризиків необхідно враховувати потенційні наслідки, які можуть виникнути в разі невдачі. Для цього можна провести аналіз SWOT, щоб визначити сильні та слабкі сторони проекту або бізнесу, а також можливості та загрози, що можуть виникнути та знайти шляхи їх запобігання. Також потрібно розробити запасні варіанти рішень та резервні ресурси для уникнення можливих втрат в разі виникнення небезпечної ситуації.

Важливо мати чітку комунікацію між учасниками проекту або бізнесу, щоб вчасно реагувати на зміни та негативні наслідки. Зокрема можна розробити систему повідомлень про небезпечні ситуації та шляхи їх запобігання.

Однак повністю уникнути ризиків неможливо. Кожен проект або бізнес має свої потенційні ризики та небезпеки, які можуть виникнути. При цьому, правильна оцінка та їх мінімізація дозволить забезпечити більш ефективний та безпечний шлях до досягнення мети.

У світі бізнесу та проектного менеджменту ризики є неодмінною складовою успіху. Для того, щоб правильно їх оцінити та вчасно мінімізувати, необхідно застосовувати комплексний підхід та систематичне планування. Аналіз потенційних наслідків, визначення

можливих шляхів їх запобігання, застосування ефективних методів мінімізації ризиків, розробка плану дій та забезпечення чіткої комунікації між учасниками проекту або бізнесу - це ключові компоненти успішної роботи з ризиками. Тому, при плануванні будь-якого проекту чи розвитку бізнесу, необхідно враховувати ці аспекти, щоб максимально знизити ризики та забезпечити успішний результат.

У сучасному світі бізнесу, де конкуренція постійно зростає, важливо мати правильний підхід до оцінки своїх конкурентів. Традиційні методи оцінки вже не ефективні, тому необхідно знайти нові підходи для отримання найкращої інформації.

Одним з нових підходів вважають використання інформаційних технологій, завдяки чому можна отримати значно більше інформації, ніж за допомогою традиційних методів.

Ще одним новим підходом вважають звернення до соціальних мереж та інтернет-форумів. Такі ресурси можуть надати цінну інформацію про те, як сприймають конкурентів клієнти та інші зацікавлені сторони. Вірогідність того, що клієнти залишаться задоволеними продуктом або послугою, залежить від того, наскільки добре підприємство знає своїх клієнтів та їх потреби. Дослідження показують, що досвідчені менеджери з підприємництва використовують інформацію з соціальних мереж для оцінки конкурентів і прийняття важливих рішень.

Також важливим підходом є відстеження стратегії конкурентів, що допоможе підприємству зрозуміти, які дії потрібно вжити для збереження своєї конкурентоспроможності на ринку. Для цього можна додатково залучити експертів з інших галузей, які можуть принести свіжий погляд на ситуацію та запропонувати нові рішення. Наприклад, у залученні експертів з психології можна знайти нові способи розуміння поведінки клієнтів та відповідно вдосконалити продукти та послуги.

Додатково можна використовувати новітні аналітичні методи для

оцінки конкурентів, зокрема аналіз даних, застосування штучного інтелекту та машинного навчання, що дозволять отримати більш точну та зрозумілу інформацію про те, які дії потрібно вжити для збільшення конкурентоспроможності підприємства. Адже на основі отриманих даних можна розробити більш ефективні стратегії маркетингу, вдосконалити виробничі процеси або покращити якість продукції та послуг.

Також необхідно звернути увагу на нові ринки та нових гравців на ринку. Розвиток технологій та глобалізація ринку призводять до з'явлення нових можливостей для бізнесу. Вивчення ринкових тенденцій дозволяє визначити нові напрямки розвитку та знайти нових конкурентів.

Усі ці підходи використовуються в бізнесі для оцінки конкурентів. Комбінація різних методів дозволить отримати повну та точну інформацію про конкурентів та ринок в цілому, їх використання допоможе підприємству збільшити свою конкурентну перевагу та здійснити успішний розвиток на ринку.

ВИСНОВКИ

В результаті виконаної кваліфікаційної магістерської роботи були вдосконалені такі теоретичні та практичні навички: аспекти інвестування, включаючи різноманітні інструменти та стратегії, що використовуються в інвестиційній сфері.

Також було розглянуто методи оцінки інвестиційної привабливості, такі як аналіз фінансових показників, SWOT-аналіз, PEST-аналіз та інші. Проведено порівняльний аналіз різних методів та визначено їх переваги та недоліки.

У процесі дослідження було вдосконалено знання з інвестування та оцінки інвестиційної привабливості. Було отримано розуміння того, як вибирати інвестиційні інструменти та стратегії в залежності від цілей та ризиків. Також було отримано досвід у використанні різних методів оцінки інвестиційної привабливості та їх застосуванні в практичній діяльності.

Вивчення стану українського та світового ринку природного газу дало нам підґрунтя для подальшого аналізу. Ми дізнались, що світовий ринок газу є дуже значущим для глобальної економіки, оскільки газ використовується як джерело енергії в багатьох галузях, включаючи промисловість, транспорт та побутове використання. Попит на газ постійно збільшується, і за останні 10 років споживання та видобуток зросли на 27%.

Ринок газу є досить конкурентним, з рядом гравців, які працюють на ньому, включаючи провайдерів газу, споживачів та посередників. Ціни на газ залежать від багатьох факторів, включаючи попит та пропозицію, політичні та економічні умови у країнах-виробниках та споживачах.

Останнім часом, зросла популярність використання природного газу як екологічно чистого джерела енергії порівняно з викопними

видами палива, такими як вугілля. Крім того, розвиток технологій виробництва та транспорту газу, таких як сейсмічні методи, газові конденсати та рідинний природний газ, також впливає на розвиток ринку газу.

В Україні також ми спостерігали позитивні тенденції на ринку природно газу. Видобуток природного газу у 2022 році сягнув 16,5 млрд куб м. Це означає, що, не дивлячись на воєнні дії, цей ринок є стабільним та передбачуваним. Навіть у найскладніші місяці війни весною 2022 року не припинялось буріння газових свердловин, їх мінімальна кількість опускалась до 5, при цьому, влітку 2022 року їх кількість повернулась до довоєнних показників.

Газотранспортна система України дозволяє обслуговувати весь потенціал усіх компаній на нашому ринку і пропускати транзитом більше 100 млрд куб м на рік. Вона має довжину майже 37 000 км та 73 компресорні станції.

23% всього видобутого газу у 2022 році надійшло від приватних компаній, їх частка незначним чином зменшилась порівняно з 2021 роком (25%), але це пояснюється заборонаю Кабінетом Міністрів України експортувати природний газ. Вплив приватних компаній на ринок залишається значним.

Україна видобула близько 18,5 млрд куб метрів природного газу у 2022 році. Це на 6% менше, ніж у 2021, коли було видобуто 19,8 млрд куб метрів газу. Варто зазначити, що такий обсяг видобутку є найнижчим за останні 20 років.

Причиною скорочення видобутку природного газу в Україні є повна масштабна війна, яка розпочалась наприкінці лютого 2022 року. Окупація деяких територій України, зокрема Харківської області, мала негативний вплив на видобуток газу у цих регіонах і в зонах бойових дій.

АТ «Укргазвидобування» залишається найбільшим

газовидобувним підприємством в Україні, яке протягом року видобуло 13,2 млрд куб. м газу. Це на 3% менше, ніж в минулому році. Водночас, видобуток товарного газу УГВ склав 12,5 млрд куб. м.

«Укрнафтобуріння» є однією з ключових компаній в Україні, що займається бурінням та розвідкою нафтогазових родовищ. В рамках аналізу діяльності «Укрнафтобуріння» були досліджені різні аспекти її роботи.

Компанія розробляє найбільше газове родовище в Україні ємністю 15 млрд куб м – Сахалінська площа, що знаходить в Краснокутському районі Харківської області. Компанія має власну інфраструктуру, транспорт та 28 газовидобувних вишок.

Видобуток «Укрнафтобуріння» склав 560 млн куб м у 2022 році, що значно менше ніж у попередньому що зумовлено розташуванням зони видобутку, близьким до бойових дій. Але динаміка видобутку до 2022 року мала позитивний тренд до зростання. І не дивлячись на всі труднощі компанія залишається на II місці серед газодобувних приватних компаній України.

За рейтингом, підприємство посягає 13 місце серед найприбутковіших підприємств України у 2022 році. Компанія наростила активи за рахунок непроданих запасів готової продукції, що в свою чергу, занизило виручку та прибуток у 2022 році.

Було проведено аналіз інвестиційного проекту, де ми розглянули потенціал підприємства з розширенням у Полтавську область. Наш проект передбачав буріння 10 свердловин з умовою що кожна буде коштувати 12 млн доларів США. Враховуючи всі ризики та можливості, ми прийшли до висновку, що період окупності складе 23 місяці, а чиста приведена вартість сягатиме 390 млн доларів США.

У результаті проведеного дослідження було визначено, що світовий та український ринки газу мають певні особливості та тенденції. В світі набуває популярності використання альтернативних

джерел енергії, однак попит на газ продовжує залишатися високим. Український ринок газу характеризується досить високим рівнем залежності від імпорту та низькою конкуренцією.

Аналіз підприємства показав, що воно має певні переваги та може бути привабливим для інвесторів, однак існують певні ризики та обмеження. Найбільш значущими з них є виробничі ризики та нестабільність ринку газу. Для зменшення ризиків та збільшення привабливості підприємства для інвестицій необхідно розвивати нові газові родовища, зменшувати залежність від імпорту та покращувати технології видобування та переробки газу.

Отже, вивчення інвестиційної привабливості компанії є важливим не лише для самого підприємства, але й для розвитку економіки та суспільства в цілому. Детальний аналіз ринків та компаній може допомогти інвесторам прийняти обґрунтовані рішення та забезпечити успішну реалізацію інвестиційних проектів.

Список використаних джерел

1. Аналіз світового ринку газу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://oil-gas.com.ua/novyny/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7-%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D1%83-%D0%B3%D0%B0%D0%B7%D1%83> (дата звернення: 03.11.2022).
2. Басов М.Г. Стратегічне фінансове управління реальними інвестиціями підприємств / М.Г. Басов //Часопис економічних реформ. – 2013. – № 4 (12).. – С. 80–85. (дата звернення: 17.03.2023).
3. Боровик М. В. Ризик-менеджмент : конспект лекцій для студентів магістратури усіх форм навчання спеціальності 073 – Менеджмент / М. В. Боровик ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків :

- ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 65 с. (дата звернення: 02.01.2023).
4. Боярко І. Інвестиційний аналіз: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2011. 400 с. (дата звернення: 23.11.2022).
  5. Вартість природного газу в Україні залишається найнижчою в Європі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ua-energy.org/uk/posts/vartist-pryrodnoho-hazu-v-ukraini-zalyshaietsia-nainyzhchoiu-v-yevropi> (дата звернення: 23.11.2022).
  6. Вірянська О.В. Оцінка інвестиційної привабливості [Електронний ресурс] / Вірянська О.В – Режим доступу до ресурсу: <https://nau.edu.ua/ua/>. (дата звернення: 15.12.2022).
  7. Веб-сайт «УНБ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://unb.ua/> (дата звернення: 23.11.2022).
  8. Видобуток газу в Україні у 2019р скоротився на 1,1% [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://expro.com.ua/novini/vidobutok-gazu-v-ukran-u-2019r-skorotivsy-na-11-> (дата звернення 15.12.2022).
  9. ВИДОБУТОК ГАЗУ У РОЗРІЗІ КОМПАНІЙ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://kosatka.media/category/gaz/analytics/dobycha-gaza-v-razreze-kompaniy> (дата звернення: 02.02.2023).м
  10. Гунько В. І. Фактори та показники формування інвестиційної привабливості підприємств [Електронний ресурс] / Гунько В. І. // Фінансовий простір. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fin_pr_2013_1_18. (дата звернення: 23.11.2022).
  11. Довгострокова програма залучення інвестицій в економіку Харківської області у період 2016–2020 років (дата звернення: 13.01.2023).
  12. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 02.02.2023).
  13. Диба М. І. Суть та види фінансових ризиків у системі ризик-менеджменту підприємства / М. І. Диба // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2008. – № 635 : Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – С. 22–28. – Бібліографія: 16 назв. (дата звернення: 13.01.2023).

14. ЕНЕРГЕТИКА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mind.ua/energy> (дата звернення: 23.11.2022).
15. Загальноукраїнська інформація та статистична інформація європейських інституцій у сфері природного газу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nerc.gov.ua/sferi-diyalnosti/prirodniy-gaz/pobutovi-spozhyvachi/zagalnoukrayinska-informaciya-ta-statistichna-informaciya-yevropejskih-institucij-u-sferi-prirodnogo-gazu> Крамаренко К. М. Інвестиційна привабливість підприємства та методичні підходи до її визначення [Електронний ресурс] / Крамаренко К. М. // Причорноморські економічні студії. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2016_10_22. (дата звернення: 15.12.2022).
16. Запаси природного газу в українських сховищах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://map.ua-energy.org/uk/dashboards/5/> (дата звернення: 13.01.2023).
17. Запаси газу в українських сховищах зберігаються на рівні 10 млрд куб. м [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ua-energy.org/uk/posts/zapasy-hazu-v-ukrainskykh-skhovyshchakh-zberihaiutsia-na-rivni-10-mlrd-kub-m#:~:text=%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%B0%D1%81%D0%B8%20%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%B3%D0%B0%D0%B7%D1%83%20%D1%83%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%B7%D0%B5%D0%BC%D0%BD%D0%B8%D1%85,%D0%BC>. (дата звернення: 15.12.2022).
18. Інвестиційний клімат в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/economic-cooperation/invest-climat>. (дата звернення: 13.01.2023).
19. Інвестування. Практикум : навч. посіб. для студ. економ. спец. / Овчаренко Т. С., Степанова А. А. К.: Аграр Медіа Груп, 2017. 418 с. (дата звернення: 15.12.2022).
20. Інвестування: підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки; Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. 452 с. (дата звернення: 13.01.2023).

21. Індекс інфляції // Мінфін [сайт]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/economy/index/inflation/> (дата звернення: 08.02.2023).
22. Коренюк П. Концептуальні підходи та методи визначення інвестиційної привабливості національної економіки [Електронний ресурс] / Коренюк П., Копил О. // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echcenu_2018_2_10. (дата звернення: 17.03.2023).
23. Кривов'язюк І.В. Інвестиційна діяльність підприємства: сутність, методика аналізу та шляхи підвищення її ефективності [Електронний ресурс] / Кривов'язюк І.В. // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. – 2018. – Вип. 31. – С. 83-90 – Режим доступу до ресурсу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2018_31_19. (дата звернення: 15.12.2022).
24. Кількість постачальників газу для населення зростає - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gazpravda.com.ua/novyny/kilkist-postachalnykiv-hazu-dlia-naseleattia-zrostaie#:~:text=%D0%92%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96%20760%20%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B9%20%D0%BC%D0%B0%D1%8E%D1%82%D1%8C,https%3A%2F%2F104.ua%2F>. (дата звернення: 02.02.2023).
25. Леснікова М.В. Методичні засади оцінювання інвестиційної привабливості підприємств (інноваційний аспект) – Київ, 2014. – 20 с. 200 (дата звернення: 13.01.2023).
26. Лідер деолігархізації: чому в Коломойського і партнерів забирають "Укрнафтобуріння" та хто претендує на актив [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/04/20/699294/> (дата звернення: 30.04.2023).
27. “Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій”, затверджена Наказом Агентства з питань запобігання

- банкрутству підприємств та організацій “22 від 23.02.1998 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 13.01.2023).
28. Мойсеєнко І.П. Інвестування: [Навчальний посібник] / І.П. Мойсеєнко – Київ: Знання, 2016.– 490 с. (дата звернення: 30.04.2023).
29. Оператор газотранспортної системи України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tsoua.com/> (дата звернення: 15.12.2022).
30. Платформа прозорості ТОВ «Оператор ГТС України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tsoua.com/prozorist/test-platformy/> (дата звернення: 17.03.2023).
31. Податковий кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011, №13-14, №15-16, №17, ст. 112 // Верховна Рада України [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 08.02.2023).
32. ПрАТ «ВК «Укрнафтобуріння» – одна із найбільших приватних газовидобувних компаній в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://oil-gas.com.ua/pres-relizy/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%BD%D0%B0%D1%84%D1%82%D0%BE%D0%B1%D1%83%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F> (дата звернення: 30.04.2023).
33. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18 вересня 1991 р. № 1560-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. 1991. № 47. Ст.646. С. 1351–1359. (дата звернення: 30.04.2023).
34. Про цінні папери та фондовий ринок. Закон України від 04 червня 2017 р. № [1983-19](#) // Відомості Верховної Ради України, 2006, № 31, ст. 268. (дата звернення: 15.12.2022).
35. Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів [Текст] / Київський міжнародний інститут соціології, Інститут економічних досліджень та політичних консультацій, Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами. – Київ : 2014. – 390 с. (дата звернення: 02.02.2023).

36. Роздрібні ціни на природний газ для населення, що діяли з 1.03.2023 по 31.03.2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/tariff/gas/dealer/2023-03-01/> (дата звернення: 17.03.2023).
37. Соболева Г.Г. Сутність управління інвестиційною привабливістю підприємства [Електронний ресурс] / Соболева Г.Г. // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/17_2018/62.pdf. (дата звернення: 15.12.2022).
38. Суд відібрав у Коломойського та Хомутинніка компанію, яка видобуває 3% українського газу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukranews.com/ua/news/927953-sud-vidibrav-u-kolomojskogo-ta-homutyynnika-kompaniyu-yaka-vydobuvaye-3-ukrayinskogo-gazu> (дата звернення: 08.02.2023).
39. Товстенюк О. В. Інвестиційна привабливість як об'єкт діагностики / О. В. Товстенюк // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку». — 2012. — № 727. — С. 381—386. (дата звернення: 13.01.2023).
40. Україна в 2022р скоротила видобуток газу на 6% - до 18,5 млрд куб м [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://expro.com.ua/novini/ukrana-v-2022r-skorotila-vidobutok-gazu-na-6-do-185-mlrd-kub-m> (дата звернення: 02.02.2023).
41. У "Нафтогазі" розповіли, скільки коштує пробурити свердловину на Полтавщині [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unian.ua/economics/energetics/10433721-u-naftogazi-rozpovili-skilki-koshtuye-proburiti-sverdlovinu-na-poltavshchini.html> (дата звернення: 15.12.2022).
42. Характеристика газотранспортної системи України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://utg.ua/utg/psg/description/> (дата звернення: 13.01.2023).

43. Ціни на газ природний для побутових споживачів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nerc.gov.ua/sferi-diyalnosti/prirodniy-gaz/pobutovi-spozhivachi/cini-na-gaz-prirodniy-dlya-pobutovih-spozhivachiv> (дата звернення: 08.02.2023).
44. Ціни на природний газ / Аналітика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.naftogaz.com/dashboards?id=testdashboard> (дата звернення: 15.12.2022).
45. ЧИМ ЗАГРОЖУЄ УКРАЇНІ ПЕРЕРОЗПОДІЛ ПРИВАТНОГО ВИДОБУТКУ? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://e-b.com.ua/cim-zagrozuje-ukrayini-pererospodil-privatnogo-vidobutku-5480> (дата звернення: 30.04.2023).
46. Шпортко Г. Ю. Оцінка інвестиційної привабливості промислового підприємства [Електронний ресурс] / Г. Ю. Шпортко, Н. П. Козенкова, В. Д. Козенкова. // Ефективна економіка. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_11_71. (дата звернення: 02.02.2023).
47. Штучне регулювання цін на реалізацію газу приватними компаніями в Україні призведе до падіння його видобутку - профільна асоціація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://interfax.com.ua/news/economic/773684.html> (дата звернення: 02.02.2023).
48. The Forgotten Potential of Ukraine's Energy Reserves [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hir.harvard.edu/ukraine-energy-reserves/> (дата звернення: 13.01.2023).
49. WAR IN UKRAINE: SAVING GAS PRODUCTION INDUSTRY [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.agpu.org.ua/images/pdf/13-05-22.pdf> (дата звернення: 15.12.2022).
50. 10 фактів про видобуток українського газу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/projects/gazpravda/2019/09/5/650837/> (дата звернення: 08.02.2023).
51. 200 найбільших компаній України 2022 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 200 найбільших компаній України 2022 року Джерело: <https://biz.censor.net/r3411976> (дата звернення: 13.01.2023).